

ELŐFIZETÉS.

HELYREN:

Egy évre 20 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy hónap 3 k. 60 f.

VIDEKEN:

Egy évre 22 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy hónap 3 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyenlő
vancsik palotájában.
TELEFON-SZÁM: 87.
KIADÓHIVATAL:
Arad Nyomda Rt. Rt.
Társaság.
Közel főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 121.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Staubert József.

Vasárnap, február 11.

Görznel nagy sikerrel támadtunk.

— 15 tiszt és 650 fogoly. —

Budapest, február 10. (Hivatalos.)

A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Stanislautól északnyugatra oszapatunk vállalkozása teljes sikerrel járt. Az oroszok árkaiba benyomult osztagaink 17 foglyot és 3 gépfegyvert zsákmányoltak.

Olasz harctér:

A görzi grófságban oszapatunk éjjeli vállalkozásával elfoglaltak több ellenséges árokcsízt, súlyos veszteségeket okozva az olaszoknak 15 tisztet és 650 főnyi legénységet elfogtak, 10 géppuskát, 2 aknavetőt és sok egyéb hadi anyagot zsákmányoltak. A 85. (máramaroszi) és a 87. (pólab) gyalogezredek osztagainak, ausztriai és bukovinai népfelkelő gyalogságnak kiváló része volt ebben a sikerben.

Délkeleti hadszíntér:

Nincs esemény. Hóter altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nemetek rohamai Vauxnál.

Berlin, február 10. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadseregénél, az Ypern-Wytschaete arvonalon, Rupprecht trónörökös hadseregénél, Artoisban, valamint az Ancre és a Somme között a tüzérségi erők több ízben fokozott tevékenységet fejtettek ki. Angol felderítő csapatok és Sollytól délre erősebb osztagok a tüzelés védelme alatt előrenyomultak állásaink ellen. Mindentüzt visszavertük őket.

A trónörökös hadseregétje:

A Maas nyugati partján déltől kezdve heves tüzelés indult meg. Hatásos tüzelésünkkel elfojtottunk egy támadást, amely a 304-es magaslat ellen készült. A folyó keleti partján, a Pavre hegyháton megghiusult egy ellenséges század előretörése. Vauxnál, St.-Mihéltől északra, egyik rohamcsapatunk benyomult a franciák vonalába és a fedezékeket a megszálló csapatokkal együtt megsemmisítette.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcvoalá:

A Stanislautól északnyugatra tervszerűen véghezvitt vállalkozásunkkal

A mai Hófer.

Vajahányszor a magyar katona dicsősége felvillan e háborus éjszakában: tuláradó szízzel szeretnők elküldeni nekik mindazt a forróságot, amely tetteik nyomán lobban fel a lelkünkben. Ott látjuk őket jégvermekben, hókunyhókban, zuzmarás dér fagy reájok, lehelletükből felhő támad, de a szemük izzik a belső tűz lángjától. Mire gondoltok ott az égigérő havasok tetején magyar katonák? Azokra, akiknek puha meleg fészket védtek!

Harmine fokos hidegben áll a magyar katona őrt az olasz határszélen. Sarkutazók leírásaiban olvashatunk ilyen rettenetes éjszakákról, amilyenekben része van most a magyar katonának. De a sarkutazókön prémekek sokasága tartja a test áldott melegét, a magyar baka vékony „angyalbőr”-én keresztül csontot rág az alpesi zivatar. De vissza még ez sem tartja: a vérfagyasztó fagyban is felpezsdül benne az ősi vér s diadallal mutatja meg az ellenséges lövészárók meggémberedett vadjainak, hogy se az emberek gonosz indulatja, se a természet mostohasága nem vehet győzedelmet rajta sohasem.

Az orosz muzsik, pálinkától fütve fagyoskodik a havas árok fenekén. Támadásra gondolni sem mer: — ki kísérténé az Istent ebben az időben? De gondolatát még végig sem élhette: fehér ördögök ugrálnak be az orosz árkokba, akiknek jégesapból van a bajuszok s hópiramis a sapkájuk helyén. Magyarok azok és Stanislaunál oroszokat fognak.

És ott az olasz pokol táján, fehér éjszakákon! Ott — Görz város felett, vigan volt a talján. A görzi paloták jó meleg tanyák most, odahúzódott a vacogó briganti a kemence mellé s ott dadogta: — Fázik most a magyar, örül, hogyha békén lehet, nem kell félni tőle. De fenn a hegyeken, mármarosí bércék edzett fia gondolt egyet s végre is hajtotta. Lavina zudult az olasz állásokra, magyar katonák fergege s Görz alatt, egy éjszakán egymásután foglalták el tőlük a lövészárkokat, hogy azután olasz fogdosásra siessenek.

Éjszaksarki hideg, . . . játékos magyar vér, . . . Stanislaunál fogoly orosz muzsik, . . . Görz városa mellett szétvert olasz árok: egyetlen éjszaka magyar dicsősége. Szeretnénk rólatok dalt írni, magyar katonák, de minek? Ti csináljátok a legszebb költeményeket . . .

17 foglyot ejtettünk és 3 gépfegyvert zsákmányoltunk.

József főherceg vezérezredes arcvonalánál és Mackensen vezértábornagy hadseregénél a helyzet a tartós fagyos időjárás folytán változatlan.

Macedóniai hadszíntér:

A Vardar és a Doiran tó között időnként élénk ágyúés akna tűz. Ludendorff, első főszállásmeister. (A Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Bjél 2 óraker érkezett telefonjelentés.

A király a főváros

szénellátásaért.

Budapest: A király elrendelte, hogy száz katonafuvar a katonai parancsnokság bocsásson a fővárosnak szénfuvarozás szolgálatába.

A spanyol kormány jegyzékét ma nyújtották át külügyminiszterünknek. A jegyzék szövege csaknem azonos a hollandival.

A Wolfi-ügynökség jelenti: Német tengerészeti repülő folyó hó 8-9-ike közötti éjjelen sikeresen 66 bombát vetett le a Dünkirchentől keletre fekvő Sant Pool erődre, valamint a Chroxyuet síkságra. Valamennyi repülőgépnünk sértetlenül tért vissza.

Pétervárról jelentik: Bretealn dumaképviselőt, valamint egy szocialista újságíró letartóztatták. A szakszervezeteket fel akarják oszlatni.

A Daily Express jelenti: Wilson kijelentette, hogy háboru esetén az amerikai német vagyont nem foglalják le.

A Morningpost követeli, hogy Fischer admirálist, az angol tengeri haderő parancsnokát reaktiválják, mert csak ő tudna megbirkózni a németek kiméretlen tengerelatti háborújával. Ha a kormány nem teszi meg ezt, akkor kényseríteni fogják rá.

Gratz Gusztáv külügyminiszteri osztályfőnök. Budapestről telefonálta tudósítónk: Gratz Gusztáv dr. országgyűlési képviselőt, a Neue Freie Presse budapesti szerkesztőjét a király a külügyminisztérium osztályfőnökévé nevezte ki, Wickenburg Márk gróf helyére. Továbbá Monthung bárót, a külügyminisztérium sajtóosztályának főnökét genfi követévé nevezte ki.

Az egyetemi szünet meghosszabbítása. Budapestről telefonálta tudósítónk, hogy az egyetem rektora hirdetményt bocsátott ki, amely szerint az egyetem szünetét február 21-ig meghosszabbítja. Az orvosi-tan hallgatók klinikai látogatása azonban továbbra is kötelező. A vizsgálatok továbbra is folynak.

Wilson hadizenetének feltételei.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A Morningpost beavatott helyről úgy értesül, hogy Wilsonnak az a nézete, hogy egy emberélet elpusztulása miatt még nem izenheti meg a hadat Németországnak, mert a világháboruban sokkal több ember pusztult el, semhogy egy néger pusztulása elég ok lenne egy új háboru indítására. Csakis két esetben lenne hajlandó az elnök kormányával megüzentetni a hadat. Az egyik az, ha egy második Lusitania eset fordulna elő, ha újból elsüllyesztenének egy olyan hajót, mint például a Sant-Luist. Ez esetben a kormány valószínűnek tartja, hogy maga az amerikai nép követelné a háboru megindítását, mint azt akkor tette, a mikor Mack Cinlejtől követelték, hogy üzenjen hadat Spanyolországnak, mert a Maine hajót a Havay szigeteken elsüllyesztették. A másik eshetőség egy német tulkapás lenne az amerikai vizeken, vagyis, ha amerikai kereskedelmi hajót, vagy hadihajót elsüllyesztenének annak ellenére, hogy Amerika tiltakozott az ellen a kijelentés ellen, melyet Németország tett, hogy a hadizónába kerülő minden egyes hajót el fogja sülyeszteni. Wilson elnök még mindig reméli, hogy a háboru elkerülhető lesz, de eltökélt terve, hogy

minden intézkedést megtegyen, amely előkészíti a háborut.

A Times jelenti: Az amerikai kormány indokolás nélkül beszüntette az Európába szóló utlevelek kiadását.

Newyorki jelentések szerint néhány nap óta az amerikaiakat propaganda iratokkal árasztják el, melyben felszólítanak mindenkit, hogy a következő kéréssel forduljanak az elnökhöz:

— A mi becsületünk nem torog kockán, mi csak a békét akarjuk és reméljük, hogy önt is mindig ez az eszme vezette és hogy meg fogja kímélni Amerikát a háborútól.

Angliában egyre alább hagy a lelkesedés Amerika állástoglalása miatt, mert úgy látják, hogy Amerika nem siet a hadüzenettel és eddig egyeilen eseményt sem tartott elégnék arra, hogy megüzenje Németországnak a hadat.

Angliában nagy az izgalom miatt, hogy Bernstorff német nagykövet már utban van és Gerardot a berlini amerikai nagykövetet még mindig visszafartják. A német vállalatok Észak-amerikából értékpapírjaikkal együtt elköltöztek Délamerikába, ott telepedtek le és ottani üzemeiket ki fogják bővíteni. Sok német és osztrák-magyar alattvaló állampolgárságot folyamodtak és azt meg is kapták.

Nem kapják természetben a tisztviselők pótlékait.

(Tisza István gróf más segitést ígért.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Az országgyűlési képviselőház mai ülése délután negyed öt órakor kezdődött Szász Károly elnöke alatt. Az ülés megnyitása után az elnök bejelentette, hogy Károlyi Mihály gróf és Pető Sándor sürgős interpellációra kértek és kaptak engedélyt.

Ennek tudomásul vétele után Kelemen Béla megindokolta azt az indítványát, mely arról szól, hogy a köz és az állami tisztviselők természetben kapják meg a fizetési pótlékot.

Kelemen Béla beszédében rámutatott arra, hogy az egész országban szinte túrhetetlen drágaság uralkodik, amely ezer százalékos árdrágulást teremtett mindenütt és mindennemű cikkben. Azzal a harmincöt százalékkal, amit a tisztviselők drágasági és egyéb pótlék címén kapnak, ezt a nagy drágaságot sehogy sem lehet kiegyenlíteni. A tisztviselők legnagyobb része nélkülözni kénytelen és adósságot csinál, gyermekeiket nem tudják nevelni. Olyanok a viszonyok, hogy egy bíró maga kénytelen a cipőjét maga megtalálni. A szűkölködés és a nélkülözések rovására vannak a bírói függetlenségnek. Ezek a dolgok örök szegényei lehetnek a mai kormányzatnak. A tisztviselők és a fogyasztók örökösen a termelőkre és a közvetítőkre vannak utalva, mindnyájan nélkülözésben szenvednek. A tisztviselők azok, akiket minden oldalról kiszákmányolják, nemesak a drágaság zsákmányolja ki őket, hanem kiszákmányolják munkaerejüket is. Lehetetlennek tartja, hogy a drágasági pótlékkal sikerüljön a kormánynak

enyhíteni a tisztviselők nyomorát. Egyetlen megoldás az lenne, ha a kormány a drágasági pótlékot természetben adná ki. Így kapják meg járandóságukat a gazdasági alkalmazottak, cselédek és más hasonló alkalmazottak is. Hasonlóan kellene kiadni járandóságukat a köztisztviselőknek is. Hiszen alig 170.000 emberrel van szó s így ez nem kerülne az államnak nagy költségébe. Indítványozza végül, hogy küldjön ki a Ház egy tizenöt tagú bizottságot az indítványában foglaltaknak kidolgozására és megvitatására.

A felszólalásra Tisza István gróf miniszterelnök nyomában válaszolt. Kijelenté, hogy a kormány sohasem nézte közönnnyel ezt a dolgot és több ízben akarta már rendezni a helyzetet. A háboru előtt is és a háboru alatt is. A tisztviselők helyzetének teljes megértésével megteremtette a családi pótlék intézményét, amely akkor egész Európában új intézmény volt. Sajnos, azonban a drágasági pótlékkal nem lehetett megoldani a kérdést, melynek a háborus viszonyok előidézői és amelyekkel az egész magyar társadalomnak küzdenie kell. Legjobban természetesen ezek a viszonyok a fix fizetésű alkalmazottakat érinti. Az indítvány megvalósítását azonban lehetetlennek tartja. Lehetséges ugyanis, hogy pénzgazdasági rendszerről egyszerre és hirtelen áttérjenek a terménygazdasági rendszerre. Volt különben már példa hasonló kérelem teljesítésére, de akkor megtörtént, hogy a természetben kiutalt járandóságokat igen sokan nem akarták elfogadni és kijelentették, hogy nekik inkább pénz kell. Különösen lehetetlen az indítvány megvalósítása a nőtlen tisztviselőknél. A baj orvoslását meg lehet oldani ugyanis, ha a tisztviselők jó beszerzési forrásokhoz jutnak. A földművelésügyi miniszteriumban létesítettek egy intézményt, amely

áldásos működést fejt ki a háboru alatt is. Ezt a nagy szervezetet ki kellene bővíteni. Ilyen oldalról már megpróbálták a kérdés megoldását és a kormány most is hajlandó ilyen értelemben foglalkozni a dologgal. Az indítványban foglalt formában azonban nem tartja helyesnek a kérdéssel foglalkozni és ezért az indítványt mellőzni kéri.

Szász Károly elnök kijelenti, hogy vitának helye nem lévén, felteszi a kérdést, hogy elfogadják-e az indítványt tárgyalásra, vagy nem.

— Igen! — Nem! — hangzik a Házban. A többség ellenpróbát kér, amit az elnök elrendel. Felkéri a képviselőket, akik ellenzik az indítvány elfogadását, álljanak fel. Az elnök megállapítja, hogy a többség Kelemen indítványát nem kívánja tárgyalni.

EGYESULETI ÉLET.

Ujaradi urhölgyek

vörös keresztos kitüntetés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az ujaradi Vörös Kereszt fiókegylet február 7-én tartotta évi rendes közgyűlését Mayer K. János plébános elnöke alatt, aki hosszabb, mélyreható beszédben vúzolta a fiókegyletben előfordult eseményeket. Az éljenzéssel fogadott szép megnyitó beszéd után Prinz Fidél isk. igazgató, fiókegyleti titkár s pénztárnok a fiókegylet évi jelentését terjesztette elő, melyből kiülük, hogy a fiókegylet a zárdaiskolában e y 66 aggyal berendezett kiegészítő-kórházat tart tenn; ebből tíz ágyat Noposa Elekné báróné lát el mindennel. Örömmel felemlíti az évi jelentés, hogy a fiókegylet elnökét Pallavicini Alfréd örgróftól a harctéren az ezüst „signum laudis“-sal tüntették ki.

A fiókegylet támogatóinak és vezetőségének munkássága legfelsőbb elismerésre is talált a kitüntetésben részesültek: Noposa Elekné báróné, Pallavicini Alfrédné örgrófné, özv. Hemmen Mátyásné elnök, Mayer Ker. János elnökhelyettes, Lászlóffy Istvánné alelnök, Holz Antal dr. orvos, dr. Hemmen Jánosné önkéntes ápolónő és Gottlieb Mária Gregóriu zárdaönök. A fiókegylet tagjának száma 140-ről 190-re emelkedett, ami főleg rétháti Kovacsics Gizella választmányi tag buzgóságának köszönhető. A negyedik hadikölesőre a fiókegylet Prinz Fidél pénztáros indítványára 10.000 koronát jegyzett. Ugyancsak felemlíti az évi jelentés, hogy a közgyűlés, illetve a választmány az 1916. évben az Országos Vörös Kereszt Egylet központjának 1000, Péter és Pál napi gyűjtés fejében 32646, a katonák karácsonyára a harctéren 50, szegény öregeknek karácsonyra 300, és szegény iskolások felruházására 832 koronát szavazott meg. A kórházban ápoit sebesült katonáknak a választmány megható karácsonyfa-ünnepélyt rendezett a szent estén. Végül köszönetet mond az évi jelentés Lászlóffy István főszolgabírónak és a szomszédos falvaknak támogatásukért Holz Antal dr. orvosnak és az iskolánővegeknek a kiegészítő kórház gondos vezetéséért, majd az ismerés hangján emlékszik meg azokról az ápolónőkről, akik a sebesültek ápolásában még mindig kitartó buzgalommal részt vesznek.

Végül a közgyűlés az alapszabályok 23. §-a értelmében a temesvári, illetve a megyei választmányba a következő rendes tagokat küldte ki: özv. Hemmen Mátyásné, Lászlóffy Istvánné, dr. Crisán Aurélné, Mayer Ker. János plébánost, rétháti Kovacsics Agoston táblabíró, dr. Holz Antal községi és tb. járás-orvost, Margittai Károly községi főjegyzőt és Netter Márton takarékpénztári igazgatót. Több folyó ügy megbeszélése után a közgyűlés az elnök életével véget ért.

(*) A Kossuth-asztaltársaság elnöksége felhívja tagjait, hogy a naprendre kerülő kérdések fontosságára való tekintettel okvetlenül jelenjenek meg a hűtő esti ülésen.

„Angliának nem lesz kenyere.“

(Helfferich a semlegesek állásfoglalásának hatásáról.)

— Saját tudósítók teleteljesítése. —

Helfferich kancellár helyettes a birodalmi gyűlés egyik albizottságának ülésén a következőket mondotta:

— Angliával tulajdonképpen azért folyik a tengeri háború, hogy a központi hatalmak teherhordó hajóinak területét minél jobban csökkentésük. Napról-napra azt látja Anglia, hogy azok a hajói, melyekre élelmiszer és hadiszer szállításra van szüksége, állandóan kevesbednek. Ez a szorongatott helyzet kényszerítette arra, hogy támadást intézzen a kisebb semleges országok ellen és, hogy végleg alá vessen őket magának és hajóikat szolgálatába kényszerítse. Számszerűleg be lehet bizonyítani, hogy mennyire szorongatja a szükség Angliát. Hiteles források szerint Anglia 1916. év október végéig 6,259,966 bruttó register tonnával veszített és ugyanezen időpontig 8,012,810 bruttó register tonna új hajót épített vagy szerzett be és esserint a vesztesége 8,247,156 bruttó register tonna abból a 20,528,000 tonnából, amely fölött az angol kereskedelmi flotta a háború kitörése alkalmával rendelkezett. Már a többször említett időben csak egy negyed része állott Angliának rendelkezésére összes hajóiból az élelem szállítására, mert a többi háromnegyed részt a kormány vette igénybe csapat, lövész és más hadiszer transportjára. Ehhez kell számítani azt, hogy a kereskedelmi hajók nemcsak az anyaországgal való forgalmat bonyolítják le, hanem Franciaország és Olaszország részére is kötelesek szállításokat végezni és minthogy francia és olasz vizeken óriási mennyiségben sülyesztik el tengeralattjáróink a hajókat, ez a veszteség is az angol kereskedelmi flotta rovására irandó. Annál inkább Franciaország, sem Olaszország új hajók építésével a veszteségeket pótolni nem tudja. Tény az, hogy a most rendelkezésre álló hajóterület nem tudja ellátni Nagy-Britania élelmiszerét.

— A kiélesedett buvárhajóharc kitöréséig az élelmiszer forgalomnak több mint a felét a semleges országok hajóvállalatai látták el.

Minthogy azonban 1916. novemberétől kezdve az élelmiszer bevitel Angliába a kereskedelmi hajózás erős igénybevétele ellenére is állandóan csökkent, az angol kormány nem talált más kibúvót, minthogy a semlegesek hajóit még nagyobb mértékben okkupálja. Elhatározták ezért, hogy a legerősebb nyomást gyakorolják a kis országokra és azok hajóállományának hetvenöt százalékát lefoglalják. Epen a legutóbbi időben siránkozott az entente sajtója egetostromló hangon, hogy különösen Franciaország és Olaszország hadipara a szénszükség miatt kénytelen termelését lényegesen korlátozni, minthogy sok semleges hajó megtagadta a szállítást, mert a német buvárhajók igen sokat elsülyesztettek.

Nem javított a helyzeten a szállítási díjak tetemes emelése sem. És épen a szénszállítás az, amelyet az entente a semlegesek segítségével nélkül lebonyolítani nem tud. A statisztika azt bizonyítja, hogy a szénszállítások háromnegyed részét Anglia és Franciaország és Olaszország semleges hajókkal látja el. Még ha föltételezi is az ember, hogy az angolok a kiélesedett tengeralattjáró harc következtében a maguk hajóit kimélni akarják és ezért vennék igénybe és vették igénybe a múltban a semleges hajókat, akkor legjobban ez a félelem mutatja, hogy Anglia tengeri hatalma máris nagyon sokat szenvedett és be van bizonyítva, hogy a világ leghatalmasabb tengeri flottájának ura sem tudja titkolni, mennyire függő viszonyban van a semleges államokkal szemben.

Ebből a szempontból megítélve, a háború döntő momentumának nevezhető a semleges államok ama lépése, amelylyel Wilson ama felszólítását, hogy csatlakozzanak a diplomáciai viszonyt megszakító jegyzékehez, visszautasították. Különösen lesújtotta Angliát Skandináviának nyilvánosságra jutott erélyes hangú és határozott válaszigyzéke, amely a jövőre vonatkozó-

lag is minden kísérletnek elejét vágja és becsapja előtte az ajtót. Híaz már a múlt év áprilisában nem egy semleges, hanem egyik leghatalmasabb angol hajótulajdonos Houston parlamenti képviselő fölajdult és figyelmeztette a kormányt, hogy Anglia nagy veszedelemben van, amennyiben olyan függő viszonyba jutott a semleges államokkal, hogy ha ezek nem lennének hajlandóak Anglia hajószükségletét kielégíteni, akkor az ország élelmezése a csőd elé kerül. Sőt — mondotta Houston — senki más nem kényszerítheti békekötésre Angliát, mint a semlegesek. Ha a semleges hajózás megakadna, fejezte be beszédét, akkor nem az lesz a kérdés, hogy mi az ára Angliában a kenyérnek, hanem hogy kapható-e egyáltalában kenyér bármilyen áron is.

A kancellár helyettes nagy szónoki készséggel és lelkesedéssel elmondott beszéde óriási hatást keltett. Befejezése után percekig ünnepltek.

Véget vetik a semlegesek a háborúnak?

(Hollandia tiltakozó jegyzéke.)

— Saját tudósítók teleteljesítése. —

A Osservatore Romano jelentése szerint a semleges államok azzal a lehetőséggel foglalkoznak, hogy hajózásuk egyetemes beszüntetésével véget vetnek a világháborúnak.

A holland kormány ma nyújtotta át a holland osztrák-magyar követnek tiltakozó jegyzékét. A nemzetközi jogszabályok szerint blokád nem terjedhet ki két semleges államnak egymásközi kereskedelmére. Hollandia a es. és kir. kormányt felelőssé fogja tenni minden egyes hollandiai polgárnak elpusztításáért.

Zürich. Politikai körök értesítést kaptak, hogy legközelebb Svájc új jegyzéket fog az ententétől kapni, melyben felszólítja Amerika álláspontjához való csatlakozásra.

Rotterdam. A Daily Chronicle jelezi: A

Legenda.*

Írta: Zombery Andor.

Felhők felett, a szent magasság ormán,
Angyalsereg közt, trónján ült az Ur!

A messze földről felhangzott az orkán
S riasztó hangja harsogott vadul.
Az Istenarcón mély bánat borongott
S a hangja zengett, mint az ércmarang;
— „Ha meg nem állíthattam is a sorsot
Fáj látnom azt, mi történik alatt.
A vakmerők majd meglakolnak érte,
Ha jó a nap — a bókén felkelő —
De addig is — kik lent jártak a vérbe'
Két hirnököm, most lépjen itt elő.

Az Ur szavára kétangyal siet föl
S megáll a fényben, a szent trón előtt.
Ruhájuk varrva fehér fellegekből
Es fényt fejkre csillag lángja szótt.
Es szól az egyik:

— Atyám szép az égből

De nekem már a föld lett a hazám,
A föld, mely egykor olyan csodaszép volt,

* A Polgári Jótékony Nőegylet ma esti hangversenyén elmondotta Urbányi Lionka.

De most csak gyász ül minden kis tanyán.
A fény kihámvadt a kis ablakokban
Mosoly sem ül a száraz ajkakon
Az ujjongás sem tör fel már dalokban
Hideg van ott lenn... oh hideg... nagyon.
Csak én vagyok most otthon lent a földön,
Ki vélok türok, vélok hallgatok.
En reszketek ott millió asszony-szemben
...Híaz tudod Uram, hogy én — a Kőny vagyok.

Intett az Ur — és jött a másik angyal:
— „Atyám! A földön nincs helyem nekem,
Rablók törték rám szörnyű nagy haraggal
Vad éjszakák, rémes reggelen;
A szenvedések örvényébe löktek
Tüzes vasakkal téptek szüntelen,
Nincs oly megkínzott lakója a földnek,
Ki sorsot és gyászt cserélne velem.
Hol el nem ütök és meg nem tagadtak:
Ott reszketek, mint riadt gyertyafény,
Mert nincs, — egyetlen perce sincs a napnak.
Hogy gyűlölet ne rontana felém:
Atjár szurony, kard s akiket szerettem,
Értök szünetlen könyvet hullatok,
Mi egykor szép volt, mindent eltemettem,
...Tudod Uram! hogy én a — Szív vagyok!

Az Ur arcán a fájdalom vonaglik
S a két mártírra halkán rátekin,

Egy pillanat!... és zengő szava hallik:
— „Amint régen volt, úgy legyen megint,
Ha nem talál is minden bánat enyhet:
A föld ne légyen könytenger csupán
S a szív találjon ott lenn újra helyet,
Hol megnyugodjék annyi gyász után;
Szálljon azért le — harmadik követnek —
A Jótékonyág fehér angyala!
Lesznek talán, kik engem még követnek:
Ezekhez szálljon esendesen oda,
Vigyen magával vigasz-balzsamból
S a bizalomnak írját ossza szét,
Es mondja el, hogy nincs már a nap távol
Mely behégeszti milliók sebét;
Addig törölje le a hulló könyvet
S a riadt szívet esendesítse le.
Es mondja meg, hogy így rendelte ezt el
A menynek-földnek örök Istene!”

Kedves közönség! A fehér követnek
Sok dolga van a földi téreken,
Itt volt közöttünk, ám mennie kellett
S az üzenetét itt hagyta nekem,
Azt mondta: „Amíg van egy vérező szív
Es egyetlen szem, melyben kőny ragyog,
Közületek ne pihenjen meg senki
Es tiszta szívvel mindig adjatok
Csak adjatok, csak nekik adjatok!”

britt gyarmatok kivételi tilalmat bocsátottak ki a szemleges országokkal való forgalomra.

Basel. Az argentinai kormány ma adta át a német kormánynak tiltakozó jegyzékét, amelyhez Ohille is csatlakozik.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Vasárnap délután fél négy órákor, mérsékelt helyárrakkal: *Csillagok bolondja*, operett.

Este fél nyolc órákor, rendezes helyárrakkal: *Négy a kis lány*, operett.

Hétfőn: *Négy a kis lány*, operett.

Kedden: *Három a kis lány*, operett.

Szerdán: *Végre egyedül*, operett.

Csütörtökön: *Bőregér*, operett.

Pénteken: Ujdonság először: *A kék róka*.

Szombaton délután fél négy órákor, mérsékelt helyárrakkal: Ifjúsági és népies előadás: *A falu rossza*, népszimű.

Este fél nyolc órákor, rendezes helyárrakkal: *A kék róka*, másodszer.

Százéves Arany.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy ünnep készül, — országra szóló, a melyen jelen lesz lélekben mindenki, aki a magyar kulturvilághoz tartozik. Még a háboru mindent kisajátító káoszából is tisztán emelkedik ki az ünnepségnek a napja, amelyen a legmagyarabb költő emléke előtt hajlunk meg hódolattal.

Száz éve lesz március 2-án, hogy Nagyszalontán megszületett Arany János. A Magyar Tudományos Akadémia, a Kisfaludy Társaság szövetkezett a költő szülővárosával, hogy mennél nagyobb arányúvá és nagyszerűbbé tegyék az emlékezet napját. A vidék összes irodalmi és közművelődési egyesületei felszereglenek a szonka torony alá, hol minden tárgy Arany Jánosról beszél.

Különös ötletei vannak a véletlennek, hogy a költő születésének századik évfordulója összeesik a világháborúval. A legesendesebben munkálkodó elme kisugárzása egy újra születő világ robbantó zajával. De mint a világon mindentűtt feltalálható a dolgok szoros kapcsolata: itt is megvan a logikai összeköttetés. Amiórt ma zug a föld, visszhangoznak a Kárpátok s megreszket a magyar alföld; azért dolgozott egykor Arany János. Az újjá születő magyar népért. „Érette élt és általa” — énekelte egykor s nem volt más vágya neki „a népi sarjadék”-nak, minthogy dalaival édes álmot hintsen a fáradt ember nyoszolyájára. A kialakuló demokratikus Magyarország volt az eszménye: ezt szolgálta tollal, tettel s ha a politikai pártoskodástól távol tartotta is magát: ez vezette a kis második nótárius pennáját, a professzor elméjét, a tudományos társaság vezető fiának munkálkodását egyaránt. A néplélek kipattant szikrája volt, de nem a lánggal lobogó szikra, hanem a forró parázs, amely nem ég, nem hevít, de melegít. Csak magyar volt, de a legmagyarabb. Nem volt meg benne Vörösmarty franciás páthosza, Petőfi lelkesedése, heve s nemes kozmopolitizmusa, sem Tompa német mintára emlékeztető lágy szentimentalizmusa. Olyan volt, mint a drága, dus aranykalászos magyar róka: egyenes, becsületes, dus gyümölcsű.

Talán azért nem ismerik úgy költészetét a külföldön, mint Petőfiét, vagy Madáchét, mert a nemzetköziségnek egy szikrája sincs abban. Az általános emberi érzék, a szépség, a jószág, az igazság csak akkor érdeklik, ha azok magyarrá szűkülnek és nemesednek.

Száz éve született. Kevés van hozzá fogható nagy szellemünk. Szabad-e elmenni e jelentős dátum mellett úgy, hogy megnatott háldával ne gondoljunk rá? Ez vezette az ország

első tudományos és költői egyesületeit, hogy szülővárosában megünnepeljék ezt az évfordulót. Ezen a napon Szalonta felé fog fordulni sok-sok igaz magyar szív, a kis mezőváros felé, amelynek egy régen elomlott szalmafedeles házában kezdett dobogni a legjobb magyar szívek egyike. „Szalonta, Szalonta — nem szült engem szalonba” — éneklí kedves humorral a költő. Valóban, a szülőház helyén már idegen épület emelkedik, de mégis mintha az egész kis város Arany János birodalma volna. Minden épületéhez, kertjéhez, bokrához a költő egy soha el nem hervadó vesszora tapad.

Ezeket a vesszorokat fogják most újra elolvasni. A Magyar Tudományos Akadémia részéről — a mint értesülünk: Beöthy Zsolt és Négyessy László vesznek részt az Arany ünnepélyen, Beöthy Zsolt tartja a megnyitó beszédet, Négyessy László, dr. pedig Arany János költészetéről fog elmondani bizonyára maradandó igazságokat. A Kisfaludy Társaság nevében Hegedűs István és Vargha Gyula fognak áldozni Arany muzsájának költeményeikkel, Dutka Akos, Babits Mihály s az ifjabb költői nemzedék pedig egy esteli ünnepség keretében koszorúzza meg Arany szobrát legértékesebb írói termelésével.

Az ország összes vidéki irodalmi és kulturális egyesülete elküldi az országos ünnepre képviselőjét. De, amint értesülünk, nemcsak ezzel róják le Arany iránt érzett haláljukat ezek az egyesületek, honnan külön-külön is rendeznek Arany ünnepségeket. Ugy, hogy március hónap valóságos Arany-hónap lesz, amennyiben Magyarország minden jelentősebb városában megzendül e hónap valamelyik napján az Arany emlékezetének lelkes ódája.

Ebből az általános ünnepségből Arad sem fog elmaradni. Ugy értesültünk, hogy többen fognak átmenni a nagyszalontai ünnepségre. De lesz két hivatalos ünnepély is Aradon. Az egyiket a Kölcsey-Egyesület rendezi március 11-én, midőn Arany életének és munkásságának méltatása mellett, költeményeinek elszavalásával s megzenésített dalaival is illusztrálni fogják költői nagyságának gigantikus méreteit. A Kölcsey Egyesület ezenkívül a szalontai ünnepségen is képviselteti magát a kör titkárával. A másik aradi ünnepély az aradi írók és művészek szabad társulásának Arany-estéje lesz, amelyre, amint értesültünk, fővárosi írók is megígérték közreműködésüket.

* Négy a kis lány. (Bemutató előadás.)

Évtizedes magyar színházi szokás, hogy minden nagyszerű színházi műhoz paródiát gyártanak. Béke idején a paródia nagyiparosok csak nyáron jutnak szóhoz, azonban a háboru a színházi irodalomra is ránehezedett és rákényszerítette a közönséget, hogy a paródiákat, a nyári darabokat a téli szezonban, 14 Celsius fokos hidegben is végiggyönyörködje. A trénoztópnál a petroleum-ügyemből vezénylő főhadnagy lesz, a hinterlandban pedig a városligeti elménekedés polgárjogot nyer a községi házakban már februáron is. A külföldről nemcsak rizkását, datolyát s nemesek szegtüszegét, de szellemi csemegét és színházi tüzért is kaphatunk, kénytelen tehát a közönség le szállított igényekkel a színházba menni. S ha ilyen letokozott várakozással nézzük végig a nagyszerű szindarabok gyöngye paródiáit, akkor még jól is tudunk kacagni a „Négy a kis lány” mókás jelenetein, amelyekbe vért, színt, szóval éteket vittek a szereplők. Varnai Jenő, mint marnakereskedő bebizonyította, hogy őt nem lehet olyan szerephez juttatni, amelyben sikert ne arasson. Táncolt, éneklí, hehujázott — kedves figura volt. Horvat Mici, a derék és öreg marnakereskedő itju felesége azt az elvet követte: ha kicsi a szereped, told meg egy lépéssel. A tolatoklépéseknek nagyon oruit a nézők. Járai Boske, mint oroszanszedő jól idomította a publikumot és felvonásról

felvonásra jobban tapsoltak nemcsak neki, hanem a tréfákban kifogyhatlan *Győzőnek*, a szende Médikét kacagtatóan alakító *Benkőnek*, Járai Sándornak, *Kieffer* Lujzának s a többi szereplőknek, (nagyon sok volna felsorolni; méltóztassanak elolvasni a színlapon.) Ja, igaz a zenéről majd elfelejtkeztem. Ha nem figyelünk a színpadra, hanem lehunyt szemmel visszaalmodjuk a „Három a kis lány”-beli édes, drága fehér Schubert-melódiákat, akkor a darab muzsikáját finoman megejtőnek kell mondanunk. Enélkül azonban a Barna Izsó zenéje hopszpolkák sorozata, amely piteg-pattog és ujfé a ligetben igazán nagyszerű is lehet. Szerencse, hogy *Gellért* Pál ott ül a karmesteri székekben és megmenti a muzsikát azok számára, akik kedvelik a könnyű zenét, amely hasonlított a háboru parfümjéhez: hirtelen erősen bódít, de gyorsan elszáll az illata. (=)

* A nőgyógyász estélye. A *Polgári Jótékony Nőgyógyászati Társaság* azt hittük, hogy a régmúlt idők szépsége, minden gyönyörűsége tért vissza egy pillanatra, elbámulva néztük a hatalmas terem előkelő, az estély minden művészi szépségét lelkesedéssel megértő közönségét, bámultuk azt az összetartást, szorgalmat, mellyel a rendezőség, áthatva a jótékony cél nemes gondolataitól megteremtette a mai művészestélyt, amelynél sikerültebb, komolyabb művészi nivón állót csak a múltban képzelhetünk el. *Zombory* Andor Prologójával vezette be *Úrbányi* Ilonka. Postikus bájjal és sok finomsággal telt előadása teljesen érvényre juttatta annak irodalmi szépségeit. *Szoyér* Ilonka Fielicz Sándor Szép Juliska dalciklusát és műdalokat éneklí férje, *Márkus* Dezső kísérete mellett. Ezüstös csengésű gyönyörű szopránja elragadó volt, a közönség nagy élvezettel hallgatta a magyar énekművészet egyik büszkeségének szépen előadott számait. Egyik fénypontja volt az estnek az *Unger* kvartett szereplése, mely finom művészi precizitással adta elő Schubert D moll vonós négyesét. Ami ezután következett, az több volt a szépnél, szívet-lelket gyönyörködtető volt az a látvány, melyet 14 bájos urileány élőképei alkottak. Porcellán-figurák a címe, *Kaplanay* Juliska érzelmes szavalata mellett meglevőenedeft előttünk sok bájos porcellán-figura képében egy mese álm, sok szép emlék és a közönség alig tudott betelni az eleven szobrok plaszticitásával. Egyformán szépek és elragadóak voltak valamennyien. Az egyes képeket *Fetter* Elemér dr. hangulatos zongorajátékkal kísérté izlésesen, poretikusan. A rendezés művészi stílusáért külön elismerés illeti meg *Szendrey* Mihályt.

* A színház hírol. A jövő hét érdekességei. A legnagyobb szenzációt hozza meg a jövő hét játérendje, ez pedig a „Kék róka”, *Herczeg* Ferenc páratlan sikert aratott vigjátékanak bemutatója. A dolovai nábob leánya szerzője ezúttal ismét egészen modern történetet visz a színpadra és még azokat is meg fogja lepni a cselekmény eredetiségével, és adriológus frissességével, akik tőle a legjobbat várták. A Kék róka, tekintettel az előre látható nagy sikerre, sorozatos előadásban kerül színre. Ugyancsak a hét műsorán szerepel *Lehár* egyik legszebb operája, a *Végre egyedül*, és az örökbeesü *Bőregér* operett. Egy estét a *Három a kis lány*, *Schubert*-operett tölti be. Sőt a szombati délutáni ifjúsági és népies előadás is méltó a hét többi darabjához, minthogy a legkitűnőbb népszimű, a *Falurossza* kerül színre szintén elsőrendű szereposztásban. Az összes előadásokra jegyek előre válthatók a színházi pénztárnál.

* Jártomban véres földeken... címmel ma jelent meg az aradi könyvpiacra *Szudy* Elemér háborus kotete. Az izléses kiállítású munka, melynek ismertetésére még visszatekintünk, kapható minden aradi könyvkereskedésben s megrendelhető a szerzőnél, az „Arad és Vidék” szerkesztőségében. Ara 4 korona. A ma eregeti emléket *Lenecz* Lipót festőművész rajzolta.

Nem kell az ellenzéknek a választói reform.

(Serényi Béla gróf beszéde.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A képviselőházban — mint más helyen megirtuk — napirend előtt Kelemen Béla indokolta meg ismeretes indítványát és elvetése után áttértek a napirend tárgyalására, a kivételes határozati igénybevételéről szóló jelentésnek tárgyalására.

Batthyány Tivadar gróf az első felszólaló, aki hibáztatja, hogy a delegációk nem működnek, a külügyminisztert nem lehet felelősségre vonni. Felszólítja a kormányt, hogy terjeszsen be, úgy mint más államokban is szokásos, külügyi költségvetést. Kifogásolja a Ház mai ülésrendszerét. Rendes körülmények között négy-és fél órák és öt órák ülések szoktak lenni és a mai hat órák üléseket nem tartja jóknak. Az egész háború alatt pártihatalmi szempontokból vezették az ország ügyeit. Kívánatosnak tartja, hogy a béke megkötésekor egy olyan kormány álljon az ország élén, amelyet az ellenzék is a legnagyobb bizalommal támogat.

Andrius Tivadar közbeszól: — Olyan kormányt nem találnak. Ki iránt vannak maguk osztatlan bizalommal?

Batthyány Tivadar gróf hangoztatja, hogy a mai kormány ellen bizalmatlan. A külpolitika kérdésében sem osztozik a kormány álláspontjával. Iparunk és kereskedelmünk súlyos válságai egyetlen megoldásának azt tartja, hogy a balkáni piacot biztosítsák a mi részünkre.

Az elnök bejelenti, hogy Tóth János indítványt nyújtott be, mely szerint a Ház ezenül delután három órától este nyolc óráig tartson üléseket. Az indítvány felett a Ház legközelebbi ülésén vita nélkül fognak dönteni.

Ezután Szabó István szólalt fel. Kijelenti, hogy a kormány iránt bizalmatlan. Magasabb szempontból nézve az ügyeket, meg lehet állapítani, hogy a kormány nem törődik azzal, hogy az ország nyilvános életét egyesek kompromittálják. A kormány a nemzetiségeket favorizálja a magyarság rovására. Hibáztatja azt is, hogy a kormány az önálló vámterület ellen foglal állást. Az általános választójogot követeli és kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el.

Serényi Béla gróf volt a következő felszólaló, akihez szavait a Ház mindkét oldalán élénk érdeklődéssel kísérték. Beszédében rámutat arra, hogy az a körülmény, hogy a delegációk nem tartanak ülést, mindenestre hiba, mert nincs mód arra, hogy külpolitikai kérdésekben felvilágosításokat kapjanak. Hibáztatja azt is, hogy az országot nem tájékoztatják a háborús kiadásokról. Ezekről a kiadásokról csupán az osztrák állami kiadásokat ellenőrző bizottság jelentéseiből értesülünk és ebből ki kell számítani, hogy milyen részesevése van Magyarországnak. A legnagyobb objektivitással akar foglalkozni a politikai, gazdasági és a szociális kérdésekkel. Kénytelen hangoztatni, hogy nagy hiba, hogy nem nyomban a háború kitörése után egyesítették Magyarországot összes erőit, hogy azokat a nagy kérdéseket megvalósítsák, melyeket a háború a nemzetre rótt. Csak a háború folyamán látták be az erők egyesítésének szükségességét és ezért sok mulasztás történt. Ezután az összeharthatatlansági ügyekre tér át és követeli az inkompatibilitási törvény szigorítását olyan esetekben, amikor rábizonyul az összeharthatatlan képviselőre, hogy az ügyben önző anyagi érdekek miatt járt el. Büntetőjogi szankciót kell erre az esetre létesíteni. Azonban hiba volna a produktív elemeket kizárni azért, mert egyes vállalkozókkal

kénytelenek összeköttetésben lenni, ami még nem sérti a képviselői tisztességet. Hibáztatja azt is, hogy a hősök emlékének megörökítéséről szóló javaslatnál a kegyelet és a kötelesség kérdését összekeverték. A hazatérő hősök elhelyezéséről gondoskodni nem kegyeleti kérdés, hanem kötelesség. Kötelességünk a hazatérőknek munkát adni és kötelességünk a hősök özvegyeiről és árváiról gondoskodni. Ezt a kérdést főleg nem lett volna szabad a választójog kérdésével kapcsolatba hozni. A választójog nem eszköz, hanem cél kell hogy legyen. A munkapárt a választójog ellen szavaz felegyelmességéből és ugyan így szavazna az ellenzék is, ha komolyan meg kellene eszínátni (zaj a baloldalon). Hangoztatja, hogy az államüzemnek részére külön miniszteriumot kellene felállítani és ezeknek adminisztratív teendőit decentralizálni kellene. Hibáztatja, az alispánok és főispánok egymáshoz való viszonyát, amely tarthatatlan helyzetet teremt. Ezután az ipari kérdésre tér át és hangoztatja, hogy az ipart nem helytelen szubvenciókkal, hanem jó törvényekkel kell támogatni, mert ennélkül ipari fejlődés lehetetlen.

Ráti Endre közbeszól: Gyerünk át más témára!

Kerecs Kornél: Mert olyan sürgős nekem ez?

Serényi Béla gróf folytatja beszédét és hangoztatja, hogy ha az ország képes volt a háború rendszeres terheit elviselni, akkor azt csupán az intenzív mezőgazdasági működésnek köszönheti. Ezen a téren legalább is ötven százalékkal lehet emelni a produktivitást. Esszerű birtokpolitikát követel, amely szociális gazdasági elveket valósít meg. Szükségesnek tartja elsősorban, hogy a kis parasztbirtokokat növezzék meg. Végül bejelenti, hogy tekintettel arra, hogy egész sora van azoknak az eseteknek és kérdéseknek, melyekben a kormány álláspontját nem osztja, nem veheti tudomásul a miniszterelnöki jelentést.

Az elnök ezután a vitát megszakítja és nyolc órakor áttérnek a sürgős interpellációk tárgyalására, amiről lapunk más helyén írunk.

Színház és mozi nem adoztatható meg.

(Kártya-adót nem szedhet a város.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A belügyminiszter megengedte Nagyváradnak a vigalmi adó megteremtését és jóváhagyta a szabályrendeletet a következő észrevétellel:

Az 1886. XXI. t.-c. 15. §-ának rendelkezése szempontjából nem teszek észrevételt az ellen, hogy a város vigalmi adó címen egy új közszolgálatot szedhessen.

Ehez képest a határozatot az elfogadott szabályrendelettel együtt a város területén miniszteri engedéllyel működő magyar színházak által rendezett előadások vigalmi adó alá vonására, továbbá a mozgókép mutatóványok engedélyezési díjainak szedésére vonatkozó szabályrendeleti intézkedések kivételével — észrevételeim által nem érintett részeiben jóváhagyom és amennyiben a város közönsége a szabályrendeletet észrevételeimnek megfelelően módosítja, nem teszek észrevételt az ellen, hogy annak életbeléptetése iránt szükséges in-

tézkedéseket nyomban elrendelhesse, illetőleg a vigalmi adó szedését nyomban megkezdhesse.

Ezután a miniszter felsorolja észrevételeit, amelyek között legérdekesebb a kártyázás megadóztatására vonatkozó szabályrendeleti intézkedésre tett az az észrevétele, hogy a kártyázásnak, mint szórakozásnak önálló községi adóval való terhelése az 1886. XXI. t.-c. 15. §-ába ütközik, mert az állam ezt az adónemet már igénybe vette, tehát a város nem veheti igénybe.

Két évi börtönt kapott az aradi rablógyilkos asszony

(Szomaházy István tolvaja.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Néhány hónapja, hogy az aradi törvényszék tizenöt évi fegyházra ítélte Hrucsanovics Istvánnét, aki Rosenberg Adolfné Hunyadi-utcai lakásán meggyilkolta és kirabolta. Azért került el az akasztófát, mert a tett elkövetésekor még nem volt husz éves. A rablógyilkos asszony most megint a törvényszék előtt állt és ma Budapesten két évi börtönre ítélték.

Mielőtt Aradra jött, a fővárosban egyik barátjával, Toldi Emmával együtt több lopást és betörést követett el. Ez a nő Hrucsanovicsné rábeszélésére — előbb eselédkönyveket lopott, majd urházakhoz szegődött el és ott a gazdáit kifosztotta.

A budapesti büntető törvényszéken ma tárgyalták bűnüket. Hrucsanovicsné a fegyházból kisírték a bírák elő. Egyik károsult volt Szomaházy István, a jeles író, aki a következőket mondotta el hűséges eselédjéről, Toldi Emmáról:

— A nyáron eselédre volt szükségünk s a feleségem a cupringer ajánlatára elfogadta mindenesnek Toldi Emmát. Nagyon udvarias perszóna volt és alaposan nekilátott a munkának. Vaesora után a családom lefeküdt, én pedig szokás szerint íróasztalomhoz telepedtem és dolgoztam. Ejjél után két óra lehetett. Boldog sóhajtással letettem a tollat, amikor hirtelen zajt hallottam a konyhából. Félig kinyitottam az ajtót és láttam, hogy új eselédünk teljesen felöltözve tesz-vesz valamit.

— Mit csinál maga? — kérdeztem.

— Ne tessék haragudni, nagyságos ur, fölébredtem és mivel nincs óram, azt hittem, hogy közel van a reggel. Ezért felöltöztem. Most már nem érdemes újra lefeküdni.

— Ez a válasz megnyugtató, sőt örültem, hogy ilyen koránkelő eselédre tettünk szert. Leleküdtem, s az ágyban olvastam. Hajnali öt óra tájban ajtócsapkodás hallatszott a konyhából. Ennek már fele sem tréfa, gondoltam, s kirontottam a konyhába. Minden tárva-nyitva: a eselédnek hült helye. Feleségemmel együtt hamarosan megállapítottuk, hogy a leány megszökött s ellopta összes ruháinkat. Vagy ezeröt száz korona értékű holmit vitt el. Megtettem a följelentést a főkapitányságon. Rövid hat héttel később értesítettek, hogy megcsípték a tolvajt. Nemosak nálam lopott, hanem még, vagy husz más háznál is. Lakásán megtalálták az én holmimat, még nem adott tul rajta.

A törvényszék Toldi Emmát öt évi fegyházra ítélte, míg büntetését — mint említettük — két évi börtönre.

Kettős villamos katasztrófa.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Rákospalota és Pestujhely között ma reggel két egymással szemben haladó villamoskocsi a sűrű ködben összeütközött. Az összeütközésnek oka az volt, hogy az öt és fél kilométer hosszúságú vonalon az egyik sínpart nem használhatták, mert a hó befutta. A bajon úgy segítettek, hogy egy vonalon szemben indítottak egymással két kocsit, egyiket Pestujhelyről, a másikat Rákospalotáról és mikor ezek találkoztak, átvették egymástól utasaikat és visszafordultak. Napokon át nem történt baleset a közlekedésnek ilyen módja mellett, de ma reggel a sűrű ködben a két kocsi vezető nem vette észre egymást és összeütköztek. A karambol teljes sebességgel történt, a két kocsi majdnem felmászott egymásra. A Pestujhelyit Goposa József, a rákospalotait pedig Méhes Sándor vezette. Az egyik villamos kocsi teljesen összetört, a másik két részre szakadt, a pótkocsit pedig az összeütközés ereje kivetette a vágányból. Minden utas megsebesült. A két villamos zsúfolva volt, vagy 140—150 munkába igyekvő munkásem-

berrel. 18-an súlyosan sebesültek meg, a többiek könnyebben. Életveszélyesen csak egy Bakonyi Károly nevére szakaszvezető, aki a fején sebesült meg és a becsapódott ajtó mindkét lábát eltörte. Ez az összeütközés reggel 7 óra után történt, Nádastónál, Pestujhely közelében. A rendőrkapitányság vizsgálatot indított és máris kiderítette a szerencsétlenségnek legfőbb okául azt, hogy a két, ugyanazon vágányon szemben haladó villamos kocsi számára nem állapítottak meg fix találkozási pontot.

Ugyanezen a helyen két órával később még egy összeütközés történt és pedig a segítségül kijött mentőkocsi és szintén egy H. jelzésű villamos vonat között. A mentőkocsi a keleti pályaudvarról indult ki, az első karambolhoz segítségnyújtásra és a még mindig tartó ködben, fél tíz órakor behajtott a szemben jövő H. jelzésű villamosba. A villamos kocsi utasai közül 40-en sebesültek meg, akik közül ötöt kórházba kellett szállítani, a többi a lakásukon ápolják. A mentőkocsi utasai közül hatan sérültek meg.

Kinai Golem.

(A dúsgazdag díjbirkozó harmincezer koronás csontváza.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Budapesten a Newyork, Meteor, Chapeau, Rouge és egyéb artista kávéházak környékén ismert alak volt, Van von Dshiu kínai díjbirkozó, aki két méter magas termetével, abnormisan nagy fejével és sárga bőrrel mindenütt nagy feltűnést keltett. A felesége pozsonyi származású szőke magyar nő, akivel egész Európát és Amerikát bejárták. Buenos-Ayresben házasodtak össze. A háború kitörésével Magyarországon rokedtek, foglalkozás nélkül maradtak és artistakörökbe jártak el, ahol az óriást sokat bántották a felesége miatt, akire nagyon féltékeny volt. Van von Dshiu a nyár végén súlyosan megbetegedett és bezáratották az egyik budapesti kórházba, ahol 1916. szeptember 2-án meghalt. Feleségét — aki vidéken volt — haláláról levélben értesítették, de az asszony nem kapta meg a levelet. Így a hozzátartozó nélküli kinait átvitték az orvostani intézetbe, Buday tanár felboncolta és a csontvázat — tekintettel óriási méreteire — kipeparáltatta, hogy arról az egyetlen elodást tartson. A kínai díjbirkozó felesége csak most ment el a kórházba, hogy érdeklődjön a férje után. Amikor megtudta, hogy mi történt vele, nagy botrányt csinált, a felboncolást törvénytelennek mondotta, már csak azért is, mert ők dúsgazdag emberek. Miután pedig az orvosi ritkaságot még életében megvásárolta a szentpétervári tudományegyetem 30.000 rubelért — visszakövetelte, férjének csontvázat.

Van von Dshiu szeptember 2-án, amikor bezáratották a kórházba, hasnyalmirigyérakot állapítottak meg és Hüttl Hümér dr. megoperálta. A tanár diétát rendelt neki, de ő még így is rengeteget evett, minden ebédnél nyolc főzelékadagot fogyasztott el és mégis panaszkodott, hogy éhes. A boncolásnál megállapították, hogy az óriás valamikor deréksonttörést szenvedett, eredetileg még két méternél is magasabb volt. A koponyáját pedig még óriási törzsében is abnormisan nagynak találták. Meggömbölyve állapították meg, hogy a nyelvéhez és álkapcsá-

hoz hasonlóan nagy embernél még nem fordult elő.

Most a felesége fűző-fához szaladgál, hogy a férje csontvázat visszaszerezze és háború után Szentpétervárra szállítsa. A kínai Golem — aki azonban élt — a jövő héten kerül bemutatásra — a klinikán.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* Mire megvénülünk. (Jókai Mór regénye második része az Urániában.) Jókai romantikája, az ő írásaiak ragyogó verőfényes bája elevenedik meg a héten az Uránia nézőterén, amit az Uher-filmgyár készített legújabb Jókai-film, a második Jókai-film leperget. A Jókai kultusz ki nem hamvadó lánggal él a magyar kultúra berkeiben. Nem közönséges munka Jókait filmre vinni, nem közönséges emberek kellene hozzá. A munka nem közönséges, mert azok a nehézségek nem, melyeket a zűszöki komplikáltsága teremt, fölöttébb nehezsé teszi azt, hogy a rendezőre és az erkölcsei felelősség, amely a rendezőre és a film scenirozóra hárul. Felelősséggel tartoznak az iránt, hogy a Jókai regény csorbatíratlanul, hamisítatlanul kerüljön az ország és a külföld elé — de felelősséggel tartoznak önmaguknak és a szakmának abban az irányban, hogy a film az iménti feltételek mellett a kinematográfiai kérdésekben is megtegye. Azok, akik a Jókai-film megcsinálták: nyugodtan vállalhatják a felelősséget. A munka sikerült. — Franciska Bertini Donna címszerepében legközelebb az Urániában.

* Henny Porten vasárnap az Apollóban. A bájos Henny Porten még vasárnap játszik az Apollóban. Két napon keresztül gyönyörűséggel nézte a közönség Henny Portent legújabb szerepében, amelyben szeretetreméltóbb, mint bármely filmen. A Henny Porten filmen kívül más pompás képek kerülnek vetítésre az Apolló vasárnapi műsorán.

* Carr detektív sorozat II. része. A fekete álarc című detektívregény az Erzsébet-mozgóképszínházban. Nemrég mutatta be a színház igazgatósága ezen randkívül érdekes detektív-sorozat első részét, ami a közönség érdeklődését teljesen megnyerte és így sietett lekötöni a sorozat második részét, amely kép az elsőnél sokkal érdekesebb és izgalmasabb. Látjuk az üldözötteket, kik egy házban vannak elzárva és hogy e házból szabaduljanak, amit közben felgyujtanak, egy kifeszített kötelennel igyekeznek me menekülni a legnagyobb életveszedelem között.

* Uj Fantomas-film az Apollóban. A film-piac, amely a háború alatt némileg ellanyhult, ismét felélné. Egymásután kerülnek műsorra az érdekes újdonságok. Fantomas népszerű alakja újból megjelenik a vásznon. Hétfőn mutatja be az Apolló a legújabb Fantomas-filmjét, amely a zseniális detektív lebilincselően érdekes nyomozását mutatja be. Az új detektívdráma címe: Ramara. Jelszót jelent ez a szó, amely körül a legérdekesebb esemény szövődik.

Debrecenben nincs

villamos áram.

(A Szénelosztó bizottság tevékenysége.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Rendkívül kellemetlen helyzetbe került Debrecen város, az országos szén kalamitás megszüntetésére megteremtett Szénelosztó bizottság egy határozata következtében. Debrecenben napok óta nem működik a városi villanytelep, mert nincs szén és a városi közvilágításban lévő gázzár is annyira tetemesen csökkentette üzemét, hogy a villanyhiány miatt szünetelő színházat nem tudja ellátni gázzal. Debrecen egész ipari élete megbénult néhány napra, úgy, hogy például a hozzánk érkezett újságok kis, tizenhatod oldalnyi terjedelemben voltak kénytelenek megjelenni, mert csak kézzel hajtható gépen lehetett nyomni azokat, mint-hogy a nagy nyomdák hajtóerejét a villanyt kikapcsolták.

A debreceni közönség nagy megértéssel és türelemmel alkalmazkodott az új helyzethez és hogy a közbiztonságból feltétlenül szükséges gázvilágítást legalább az utcákon el tudják látni, a baj orvoslása idejéig igen sokan önként ajánlották fel szentük egy részét a városnak és a katonaság fuvarokat bocsátott a hatóság rendelkezésére, hogy privát háztartások fűtőanyagát elszállíthassa a gázzárba.

Mint ma Debrecenből jelentik, a város tanácsa tegnap Domahidy Elemér főispán elnöklésével ülést tartott, amelyen a végtelenül kellemetlen és súlyos helyzetnek szanálásával foglalkoztak. A főispán bejelentette, hogy a kalamitás mulótéiben van, mert minden intézkedés megtörténik a kormány részéről ahhoz, hogy a városi üzemek megfelelő mennyiségű szénen kapjanak. A főispán kérdésére Debreceni Jenő, a világítási vállalatok igazgatója kijelentette, hogy a villamos telepen a gépeket fával nem lehet fűteni, mert ahhoz napi 100 öl fa kellene. Szénből 9—10 vagonra van szükség naponta. Két vagy három nap múlva a villamos áramszolgáltatás ismét megindul, mert egy kevés szén már kapott a vállalat s 30 vagon szén után is van a legközelebb megerkezik. A beállott zavart különben a Szénelosztó-bizottság okozta, mert a város megkérdezése nélkül csökkentette a város szénkontingensét és a Debrecen részére lekötött szén a bányáknál letiltotta. Így a szénszállítványok elmaradtak s mire a világítási vállalat ennek okát megtudta, már elmúlt egy hét. A vízvezeték üzemben tartására egyébként van már elegendő áram. Kijelentette még az igazgató, hogy a szénszállítás ügyét az Armeé-Kommando vette a kezébe s remény van arra, hogy a helyzetet szanálni fogják.

Ugyane kérdésnél szóba került Mezei Béla színház igazgató kérése, hogy játszhasson a társulat közvilágítás mellett, inkább hajlandó az igazgató a berendezést a maga költségén bevezettetni. A bizottság nem javasolja a kérés teljesítését, mert a világítási vállalati igazgató véleménye szerint a mai alacsony nyomású gáz mellett elég világosságot nem lehetne előállítani.

Ki felelős a szénhiányért?

(Interpelláció a képviselőházban.)

— Saját tudósítók teletjelentése. —

A képviselőház mai ülésének végén áttértek a sürgős interpellációk tárgyalására. **Károlyi Mihály gróf és Pető Sándor** kért és kapott engedélyt sürgős interpelláció beterjesztésére és ezekben mindkettő a szénhiány kérdését tette szóvá.

Károlyi Mihály gróf terjesztette be az első interpellációt, melyben rámutatott arra, hogy **Sármegi Vilmos** egyik legutóbbi interpellációjára ebben a kérdésben a kereskedelemügyi miniszter kijelentette, hogy mindent elkövetett, hogy szénhiány ne legyen. Azonban ez mégis van. Követeli, hogy terjessze a Ház elé az iratokat, hogy lássák, kit terhel a szénhiány miatt a felelősség. A budapesti gázgyárnak csak öt napra van már szene és ha addig nem lesz rendezve a kérdés, akkor a gázszolgáltatást beszünteti. Kérdezi, hogy abban az esetben, ha kiderül, hogy a felelősség kit terhel, hajlandó-e a kormány megtorlástól gondoskodni. Kifejti, hogy a szénhiányt nézete szerint a kereskedelmi miniszter az oka, mert nem gondoskodott a szállító eszközökről.

Harkányi János, kereskedelemügyi miniszter kijelentette, hogy az interpellációra csak a másik interpellációnak elhangzása után fog válaszolni, mert abban is a szénhiány kérdéséről van szó.

Károlyi Mihály még kijelenti, hogy a Budapest részére lekötött szénmennyiségnek az osztrák kormány csak hatvan százalékát hajlandó átengedni, míg a többit csak jóval magasabb áron adja át.

Pető Sándor kijelenti, hogy ő is jól tudja, hogy Budapestnek szénrel való ellátását csakis az osztrák kormány akadályozza meg. A kereskedelmi miniszter mindent elkövetett, hogy meggátolja a szénhiányt. Azonban a Poroszországban Magyarország részére lefoglalt nagymennyiségű szenet az osztrák kormány nem hajlandó átengedni. Minthogy a központi hatalmak széntermelése elég lenne az összes igényeknek és minthogy Magyarország terményeiből mindent átenged a szövetséges országoknak és végül, minthogy nálunk katasztrófális a szénhiány, fel kell vetnie azt a tényt, hogy a megállapodások ellenére a Németországból Magyarországra való szállítás Ausztria miatt elmaradt. Kérdezi a kormányt, hogy hajlandó-e az osztrák kormánynál eljárni a szénhiány megszüntetése céljából és lehetővé tenni azt is, hogy a szénbeszerzés megkönnyíthessék.

Harkányi János báró kereskedelemügyi miniszter válaszol az interpellációkra s kijelentette, hogy a kormány tudatában van a helyzet komolyságának, és megtett mindent a szénhiány elhárítására. Nem frázis ez, hanem komolyan mondhatja, hogy minden lehető elkövetett, hogy ezeket a bajokat elkerülje. Nem az az oka a bajnak, hogy a kormány nem foglalkozott vele komolyan. A szénközpontról mondott állításokat visszautasítja, mert nem ez az organizáció az oka annak, hogy Budapesten nincsen szén és nem a kormány mulasztása az inség. Ismétli, hogy a kormány mindent megtett. Ez az organizáció Németországban a lehető legteljesebb és mégis van ott is szénhiány. A szénhiány egyik oka a produktivitás elégtelensége; másrészt az, hogy Magyarország importra szorul és főleg pedig a Zsill völgyének elvesztése okozta a szénhiányt. A szenet most sokkal nagyobb mennyiségben fogyasztják, mint azelőtt ez pedig azért van, mert a hadimunkák háboru alatt megsokszorozódtak. Ez természetesen sokkalta nagyobbá teszi a szénhiányt.

A szénhiányt tehát megnagyobbodott, a termelés csökkent, ezzel arányosan megnagyobbodtak a szállítási nehézségek is és ez az oka a szénhiánynak; amely azonban csakis átmeneti baj és nem hiszi, hogy Ausztriának rossz akaratán múlna a dolog. Ausztria Magyarországgal szemben nem viseltetik rossz akaratral. Ahogy lehetséges lesz, meg fog indulni a szénellátása és akkor Budapest szénellátásáról is fognak gondoskodni.

Károlyi Mihály gróf kijelenti, hogy a válaszból azt látja, hogy a kormány tehetetlen, nem bír megbirkózni a bajokkal, hát mondjon le.

Pető Sándor kijelenti, hogy a miniszter válaszában nem találhat megnyugtatót, mert Budapest sorsa nagy aggodalommal tölti el.

Harkányi János báró újból felszólal és megismétli, hogy a kormány a baj elkerülése céljából megtett mindent.

Ezután az ülés véget ért és a legközelebbi ülés csak 19-én lesz.

Sört gyártanak a cirok magból.

(Érdekes per az aradi tőzsdebiróságon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A háboruban sok olyan jelenséggel találkozunk, melyről azt hittük, hogy béke idején egyáltalán nem fordulhat elő. Egyes árucikkek mindennapi ára olyan horribilis módon emelkedett, hogy akinek készlete volt bizonyos cikkekből, játszva nagy vagyont keresett azokkal. A legfontosabb árucikkeket tudvalevőleg a katonaság számára foglalják le a hatóságok és csak a katonailag feleslegesnek talált árukat hagyják meg a polgári lakosságnak. A szükség azután a találatkony elmét olyan felfedezésekre vezet, amelyeknek aztán később az egész emberiség hasznát veszi. Ismeretes, hogy az 1871. évi porosz-francia hádjárat idején, a mikor Páris hónapokon át körülfárva tartották a németek, a francia főváros lakosságának zsirke készlete teljesen elfogyott és a végső szükségben a párisi vegyészek felfedezték a margarint. Azóta a margarint az egész világon használják vaj helyett tésztafélek készítéséhez és a jó gyomorral rendelkező emberiség meg is van elégedve a margarin-süteményekkel.

A sör gyártásához tudvalevőleg ósidosk óta árpát szoktak használni. Most azonban az árpát a katonaság számára sajátította ki a kormány és csak csekély mennyiséget engedett át a sör és szeszgyárak részére. A nagyfőket azonban most sem hagyta cserben hagyományos találatkonyasága és olyan pótló anyagot fedezett fel, amelyet béke idején szemét módjára szórtak ki a szárnyas jóságoknak a falusi gazdaságokban, vagy pedig egyenesen a folyóba dobták. Ez a cikk a cirok mag. A cirokot tudvalevőleg seprőkészítésre szokták felhasználni, a magját azonban eddig értéktelennek ismerték. A vegyészek az utóbbi időben megállapították, hogy az egészséges cirok sörgyártás céljaira rendkívül használható és amennyiben némi hibája van, szeszgyártásnál pótlóanyagként is jól helyettesíthető. A sörgyárak rendkívüli mértékben keresték a cirok magot és ára bámulatos módon felszokott. Néhány nappal ezelőtt még száznyolcvan-kétszáz korona volt métermázsája, ma pedig már kétszáz-

nyolcvanöt koronáért veszik a nemrég még értéktelen cikket.

A Polgári Serfözde-Részvénytársaság néhány hónappal ezelőtt négy vagon cirok magot vásárolt métermázsánként száznyolcvanöt koronáért **Leipniker Salamon** aradi terménykereskedőtől, aki az árut **Polacsek** honetfi kereskedőtől vette. A Polgári Serfözde és Leipniker az aradi tőzsdebiróság illetékeséget kötötték ki per esetére. A sörgyár az árut, megérkezése után kifogásolta és felszólította az aradi eladót, hogy vegye vissza a cirok magot, mert a gyár nem tudja arra a célra felhasználni, a mire szánta. A Polgári Serfözde kívánságának Leipniker Salamon nem tett eleget, mert szerinte a cirok mag használható állapotban érkezett meg és csaknem teljesen megfelel a megállapított feltételeknek. Erre a felek az aradi tőzsdebiróság döntésére bízták az ügyet. A tőzsdebiróság **Steiner Ferenc** elnöklete alatt összeült. A tanács tagjai voltak: **Nemes Géza**, **Weisz Adolf** és **Varjassy Lajos dr.** főtítkár. A sörgyárat **Groszman Gyula dr.** budapesti, Leipnikert pedig **Rosenberg Miksa dr.** aradi ügyvéd képviselte. A tőzsdebiróság úgy döntött, hogy a nyolcvanezer korona értékű szállomány vételárából Leipniker tizenkétezer koronát engedjen el. Ezt az összeget viszont Leipniker a honetfi eladótól követelheti. A Polgári Serfözde tehát köteles átvenni a cirok magot tizenkétezer korona engedménnyel.

Ez az ügy is fényesen dokumentálja annak a kívánságnak jogosságát, hogy a mezőgazdasági termények árát maximálni kell. Ha a kormány például a buza árát nem maximálta volna, akkor most nem negyvenkét korona volna métermázsája, hanem bizonyára még a cirok mag árát is felülmúlta. A még nem régen értéktelen cirok mag ugyanis több mint ötszörösen felülmulta eddig a buza maximális árát.

Három hely az ellenzéknek.

(Az összeférhetetlenségi bizottság ujjáalakítása.)

— Saját tudósítók teletjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítók: **Khuen-Héderváry Károly gróf** az összeférhetlenségi bizottság elnöke az összeférhetlenségi bizottság teendőiről egy újságíró előtt nyilatkozott és elmondta, hogy az ellenzéknek a bizottságban három helyett tognak adni. Az egyik hely megáresedésben van, a másik két helyet úgy oldják meg, hogy **Bethlen József gróf** és **Kostyal Miklós** le fognak mondani a bizottsági tisztségükről. **Bethlen József gróf** betegsége miatt úgy sem jelenthetne meg a bizottság ülésein és mindkettőn amugy is csak akkor léptek be a bizottságba, amikor az ellenzéki tagok abból kilépésüket jelentették be. Az összeférhetlenségi ügyek csak akkor kerülnek tárgyalásra, ha a bizottság ujjá lesz alakítva. A lemondásokhoz azonban a Háznak is hozzá kell járulnia. Az ellenzéki tagok beválasztása után a bizottság nyomban megkezd működését. A lemondások valószínűleg a Ház legközelebbi ülésén meg fognak történni.

Khuen-Héderváry Károly gróf holnap Bécsbe s onnan Münchenbe utazik, hogy a király trónralépését bejelentse a bajor királyi udvarnál és ezért a bizottság első ülésén valószínűleg **Erdélyi Sándor**, a bizottság alelnöke fog elnökölni.

Teljesen megszűnt a francia hajózás.

(Saját tudósítók teletelentése.)

A berlini Lokalanzeiger cikket ír a tengeralatti háborúról, melyben hibáztatja, hogy a semlegesek tévedésben vannak, amikor azt hiszik, hogy ez a legujabb tengeralatti blokádnak olyan, mint az előbbi német jegyzékben bejelentett tengerek elzárása. Őva inti a semlegeseket, hogy vegyék fontolóra a német jegyzék intelmét, mert abból kitűnik, hogy ez az intézkedés egészen más, mint az egyszerű blokádnak. Minden hajót, mely buvárhajónk elé fog kerülni, elsüllyesztünk — írja a lap. Ezen felül aknavesszedelem is fényveti, a hajókat és erre is figyelmezteti a cikk a semlegeseket.

Washingtoni jelentések szerint a kormány kimondotta, hogy a német hajók parancsnokainak jogában áll hajókat leszereltetni, ha ezzel nem akadályozzák meg a hajók forgalmát. Az a körülmény, hogy Amerika megszakította diplomáciai összeköttetését Németországgal nem érinti a parancsnokok ezen jogát.

Washingtonból jelentik: A California elsüllyesztését bizonyítékul veszik arra, hogy Németország megindította a szigorú tengeralatti harcot és hogy álláspontján nem hajlandó vál-

toztatni. Ezért valószínű, hogy Amerika állásfoglalása rövidesen várható.

A francia hajóforgalom teljesen megszűnt. A magántársaságok kijelentették, hogy csak akkor hajlandók a forgalmat ismét fölvenni, ha a kormány, a rizikónak négy ötödét vállalja.

London. (Hivatalos.) Egy torpedóromboló, amely őrszolgálatot teljesített, a múlt éjjel a csatornában aknába ütközött és elsüllyedt. A hajó legénységének öt tagját megmentették, tisztjei mind elpusztultak.

Berlin. A Wolff ügynökség jelenti este: A Somme északi és a Maas nyugati partján, valamint a keleti front több szakaszán, különösen a Vardar és Doiran tónál élénk tűzérési tevékenység volt.

Bern. Svájci lapok szerint az orosz sajtó egy része tiltakozik az oláh királynak orosz erők főparancsnokává való kinevezése ellen.

HIREK.

Korlátozzák a vasúti forgalmat.

(Aradon nem lesz változás.)

— Saját tudósítók teletelentése. —

Feraintettel arra a körülményre, hogy a vasutak a fokozottabb igénybevételt a téli időjárás okozta üzemi nehézségek miatt nem győzik, az államvasutak igazgatósága mérlegelés tárgyává tette, hogy a személyforgalomban a mainál fokozottabb korlátozásokat léptet életbe. Természetesen az csakis úgy lehetséges, ha a nagyközönség lemond a fölösleges ide-odautazgatásról és csak igazán nagyon fontos esetekben veszi igénybe a vasutat.

Az újabb korlátozások február 12-én lépnek életbe. Aradra a Budapest keleti pályaudvaron Tóvisig és Tóvistól Aradon át Budapestre a következő vonatok fognak közlekedni: 609—607—608—610. Szóval naponként két-két személyvonat a két irányban, éppen úgy, mint most. Temesvárra a Budapest nyugati pályaudvarról 712 és 734 717. számú személyvonatok. Nagyváradra a Budapest keleti pályaudvarról, Székelykoosárd—Marosvásárhelyig az 511. és 512. számú személyvonatok.

A gyorsvonatokat teljesen ki fogják küszöbölti. A helyi érdekű vonatok menetrendjének korlátozására külön hirdetményeket fognak közzé tenni.

Rendelet a Ketténhandel ellen.

(Saját tudósítók teletelentése.)

A kormány rendeletét készülő kiadói az ugynovozott lánc-kereskedés (Ketténhandel) ellen. Friedmann Ernő dr., a műegyetem közgazdaságtani tanára, aki a reform előkészítésével foglalkozik a következőképpen nyilatkozott:

— A háború kitörése óta az élelmiszerek és a fontosabb ipari cikkek valóságos tözdecikké váltak, zugigynokok, zugirások, galíciai menekültek és egyéb hozzá nem érő elemek vették ezt az üzletet a kezükbe. Sokan ezek közül még iparigazolványt is szereztek, nehogy bajba kerülhessenek árdragítás miatt. Most a kormány ezt a lombard-üzletet akarja

megrendszabályozni, természetesen a tisztességes lombard-üzletet nem bántják. A háború alatt kiadott iparigazolványokat revízió alá veszik és a nem hivatalos kereskedők részére kiszolgáltatottakat visszavonják. Ezenkívül új büntető rendszabályokat fognak életbeléptetni az árdragítókkal és a háborús konjunktúrákat kihasználni akaró nyerészkedőkkel szemben.

— Ausztriában drágítják a szövetet.

Budapestről jelentik: A kormány ti-gyelmét felhívták arra, hogy harc-tereinken elhullott állatok bőrének kiviszik Ausztriába, ahol a gyapotáru gyárak azokat feldolgozzák polgári szöveté, melyet rettenetes magas áron adnak el és ezzel felverik a szövetek árát. Miután a magyar posztógyárak csakis katonai célokra dolgoznak és miután az elhullott állatok bőrének ilyen felhasználása csakis a magyar ipar rovására van és miután ezzel a hadiérdeket is veszélyeztetik, mert nagymennyiségű gyapotot vonnak el a katonai gyártástól, felszólították a kormányt, hogy ennek a visszaélésnek meggátlása érdekében tegye meg a szükséges intézkedéseket.

— A Nap beszüntetése. Budapestről jelentik: A Ház tolyósóján ma Márkus Miksa, az Ujságitó Egyesület elnöke kérte Tisza István gróf miniszterelnököt a „Nap” megjelenése tilalmának beszüntetésére. Ugy a miniszterelnök, mint Sándor János belügyminiszter a leggyorsabban való kedvező elintéztést ígérték meg.

— Egyházi közgyűlés. Az aradi ág. hitv. ev. egyház február 11-én d. e. 11 órakor a tanácssteremben tartja évi rendes közgyűlését, a melyen az 1916. évi számadások tárgyalatnak, illetve terjesztetnek elő. Ezen közgyűlésen minden egyházadót fizető tag hivatalos.

— Safe deposit. Felhívjuk olvasóink figyelmét a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank aradi fiókjának lapunk mai számában megjelent hirdetésére.

— Behívták a fiatal hivatalnokokat Angliában. Koppenhágából jelentik: Az angol nemzeti szolgálat vezetője az összes 18 és 20 év körüli hivatalnokokat és más hasonló állású férfiakat azonnali jelentkezésre fegyverbe szólította. A parancs kiterjeszkedik minden hivatalban levő fiatalemberre állami városi, posta- és vámhivatalnokokra is, csupán a mezőgazdasági vasúti üzemek, a szénbányában és a hajógyárakban alkalmazott hivatalnokokra nem.

— Vásárolható a városi szén. A városi tanács ma délelőtt tartott ülésében elhatározta, hogy a vasút által átengedett szénnek kiárusítását megkezdik, métermázsánként 8 korona 50 fillér áron. A szénért jelentkezni lehet a városháza gazdasági ügyosztályában. Egy métermázsánál, többet senki nem kaphat, tekintettel arra, hogy csak 770 métermázsas van raktáron, a szenet az Atilla-téri lovardában raktározták föl, szákokról és hazaszállításáról maga a vevő tartozik gondoskodni. Elhatározta továbbá a tanácsülés a kávéjegyek behozatalát. A kávéjegyeket az új cukorjegyekkel együtt egy későbbi tanácsülésben meghatározandó helyen és időben fogják szétosztani, de lehetőleg még e hó 20 és 25-ike között és előreláthatólag a Nádor-utcai polgári menház épületében fogják kiadni. Végül a tisztviselők kertjeinek ügyében felhívják a tisztí főügyészt nyilatkozattételre, hogy ez a kertészet fölmondható lesz-e majd a tisztviselőknek, vagy sem.

— Halálozások. Özvegy Gruner Lajosné szabadhelyi kereskedő özvegye 56 éves korában meghalt. Két fia van: az egyik Gruner Henrik orosz fogoly, a másik Gruner Pál, székudvari kereskedő, a fronton teljesít katonai szolgálatot.

Halpern Miksáné, született Krausz Sarolta ifjú életének 34. évében, február 9-én hirtelen elhunyt. Férje Halpern Miksa, köztisztviselőben álló aradi kereskedő, testvérei Krausz Gyula dr., Krausz Lipót, a Krausz és Kell cég tagja, és Berger Mártonné, továbbá kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése vasárnap délelőtt fél 11 órakor lesz. Halála mindenütt őszinte és mély részvételt keltett.

— Tarnay—Róna hangverseny a kultúrpalotában. Az idei szezon egyik legérdekesebb hangversenyét tartják meg 17-én, pénteken este a kultúrpalotában. Az aradi közönség régi, kedves ismerőse: Tarnay Alajos zeneakadémiai tanár, zeneszerző és Róna Dezső, az aradi Nemzeti Színház kiváló művésze foglalják el az előadói pódiumot, hogy együttesen s külön-külön is zenei eseményekben gazdag műsort mutassanak be. Róna Dezső áriákat, magyar dalokat s Tarnay legujabb szerzeményeit fogja énekelni. Tarnay a zongorakiséretet látja el s külön zongoraszámokkal fogja emelni az estélyt. A hangversenyt az aradi Vörös Kereszt rendezti. Jegyek előre válthatók Sherhág H. és fia cégnél 7 koronától lefelé.

— A v. katonák részére újabb adományok: Steiner Mayer vendéglős (Borossebes) 10 korona, Vértés Ignác (Borosjenő) 5 korona és Haty Adolf vezető királyi járásbíró (Világos) 6 korona.

— Keresk. szakoktatás. Négy havi magántanítványi tanítók részére Gep- és gyorsírás, könyvvitel, számtan. Beiratkozás Lázár Vilmos-u. 2. 1123

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Bécs széninsége.

Bécsből telefonálják: A széninség következtében a községeknél olyan új intézkedések megtételére kényszerült, amelyek mélyen belenyulnak az osztrák főváros életébe. És pedig: keddtől kezdve a villamos vasutak forgalmát rendkívül módon megszorítják, a villamos forgalom reggel 9 óráig délután 5 óráig teljesen szünetelni fog. Este fél 9 után szintén nem lesz villamosközlekedés, kivéve a pályaudvarra vezető utvonalkat.

A városi tanácsnak a villamosművek igazgatósága jelentést tett, hogy 70000 tonna szükségletével szemben csak 5000 tonna szén van raktáron. A napi behozatal 500 tonna, ezzel

szemben a napi szükséglet 1200 tonna. Ennélfogva a városi tanács elhatározta, hogy motorikus célokra este 6-tól reggel 7 óráig villamos áramot nem szolgáltat, kivéve a táviró és telefon vezetékét, a vízvezetékét, gázműveket, kórházakat és ujságokat.

Késő éjszaka jelentik Bécsből: A helytartó tanács rendeletet bocsát ki, hogy február 12-től kezdve a színházakat és varietéket este 9 órakor be kell zárni. Koncertek rendezése további intézkedésig tilos. Epigy beszüntetik az összes mozikat, tánctermeket és mulatóhelyeket. A vendéglők zárórája 10, kávéházaké 11 óra.

— Nem tartják meg a szabályrendeletet. A folyó évi január hó 1-én életbelépett ebtartási szabályrendeletet már január hó 15-én közhírré tettem. Minthogy azt tapasztalom, hogy a közönség az ebtartásra vonatkozó szabályokat egyáltalában nem tartja be, ismételt figyelemztem az ebtartó gazdákat, hogy a szabályrendelet 24. §-a értelmében a város belterületén az utcára általában házon kívüli helyre minden kutyát csak a marás lehetőségét kizáró szájkosárral bocsássák ki, illetve vigyék magukkal, mert a szájkosár nélkül talált kutyák a gyepmester által el lesznek fogva és lebunkóztatnak. *Grein Nándor*, főkapitány.

— Kérelem. Méteres jégcsapok rojtozzák a csatornák széleit, vastag hólepel borítja az utcákat s a későn érkezett tél egész zsarnoki kegyetlenségét érezteti a szegényekkel. Az érdeklükben emelünk szót s kérünk rát ténetsőbb embertársainktól. Nem sokat. Mindenkittől ép csak egy darabkát. Akkorát csupán, hogy selyempapírba takarva, mint elegáns kis esomag elfér a kabátzsebben, vagy a karmantyuban. De ha sok ilyen darabkát kapunk, számtalan didergő szegényt segíthetünk. Ezeket a kis áldásos esomagoeskákat kérjük a *Növedelmi Hivatalba* beadni, hol ezeket köszönettel átveszi az elnökség.

— Adományok. Az Arad városi Vörös Kereszt egylothez újabb a következő adományok folytak be: Nyéki Ilona 42, Végli István 171, Vics Gyula dr. 12, öz. Csillag Lajosné 20, öz. Szentpéteri Antalnó 14, Illés (Dunatödvár) 6, Strebelszky Stelánia 2, Simandán György 50, Weisz Lajos havi rendes adománya 5, öz. Lukács Jánosné (Mezőkovácsháza) 10, Aradi polgári takarékpénztár r.-t. 200 és Németh Zsigmondné 25 koronát, mely nemes-szívű adományokért ez uton is hálás köszönetet mond az Arad városi Vörös Kereszt egylet elnöksége nevében Vásárhelyi Janka elnök és Hász Erzsébet alelnöknek.

— Értesítés. Tisztelettel tudatjuk a nagyérdemű közönséget, hogy a beállott szénbeszerzési nehézségek miatt a női gőzfürdőt február 12-től beszüntetjük és csak hetenként egyszer, pénteken délután fél 2-től 5-ig lesz nyitva a nők számára. A férfi gőz, kádfürdőt egyelőre nagy anyagi áldozat árán is lenntartjuk. *Simay gozfürdő.* 1121

— Gyermekköcsök 50 koronától 250 koronáig *Fischer Simon* nagyáramában. 311

— Köcsönkönyvtár. Ujdonságok *Kerpeluet.*

— Bankközgyűlések. Az Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság február 11-én, vasárnap délelőtt 10 és fél órakor tartja évi rendes közgyűlést, amelyre a részvényeseket meghívja az igazgatóság. — A Szemlaki Gazdasági Takarékpénztár r.-t. 1917 február hó 11-én délután 2 órakor tartja a harmadik évi rendes közgyűlést, amelyre a t. részvényeseket az uton is meghívja az igazgatóság.

— Birtokcsere. Kotsis Lajos eladta Zsófia-utca 7., Gizella-utca 5a és Gizella-utca 5. sz. házakat 80.000 koronáért öz. Scheer Nándorné Lujj Paulinának. — Tokodi Éva eladta a Vendel-utca 1. sz. házat 3200 koronáért Papp Izidor és nejeének. — Verbos Nándor és neje eladták a gróf Apponyi Albert-körúti ingatlanait 220.000 koronáért öz. Goldschmidt Miksánának. — Kornis Ödön, Izso és Ármán eladták a Rákóczy-utca 21. számú házat 115.000 koronáért Löwy Márkusz és nejeének. — Öz. Glück Károlyné eladta Erzsébet királyné körút 13. sz. házat 83.000 koronáért Bársony Andor és nejeének. — Deák Trajanné eladta a Mikes Kelemen-utca 6. sz. házat 40.000 koronáért Cservenka József és nejeének. — Szompka Jakab eladta a Kapa-utca 24. sz. házat 7500 koronáért Longhy Jennynek. — Kovács János és neje eladták a Dugonits-utca 8. sz. házat 13.600 koronáért Bandur Pál és nejeének.

— Aranyér és májduzzadás, a vérnek a fejbe túljutása és a láb gyakori hidegsége olyan bajok, melyek legnagyobb részt a vérkeringésnek a rendetlen székelés következtében keletkező pangásából származnak; az ilyen esetekben a természetes Ferenc József keserűvíz szabályszerű és könnyű ürülést hoz létre, minek folytán a bántalmak csökkennek s a közérzet javul. A budapesti Szent Rókus kórház orvosai megállapították, hogy a Ferenc József keserűvíz, mint rendkívül hatásos hashajtó, a legmelegebb ajánlást érdemli. 801

— Köszönetnyilvánítás. Az aradi izr. népkonyha javára az elmúlt héten a következő adományok érkeztek be: Halász Jenőné 10, Glück Károlyné 20, Rothstein Mórné 12, Lóbi Gyuláné 30, Stauber József 20 és Bing Rezső Budapest 50 korona, mely nemeslelkű adományokért hálás köszönetet mond a népkonyha vezetősége. — A jövő héten a népkonyhában a védasszonyi tisztet öz. Róth Bernátné, Mairovitz Emilné és Funkelstein Józsefné ur-nők lesznek szivesek ellátni.

— Szivarkahüvelyek nagy választékban *Ingusz I. és fia cégnek.* 1122

— A kiadóhivatal üzenete. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentse be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

— Könyveket és könyvtárakat vesz *Kerpel.*

TORVÉNYKEZÉS.

Csalásért letartóztatott cipőgyáros.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A múlt év decemberében Gross Hermann, budapesti Csáky-utcai cipőgyáros azt az ajánlatot tette Losonczy Ferenc István-uti hadbavonult cipész feleségének, hogy vásárolja meg a gyárát, amely teljesen új gépekkel van felszerelve és a Wiktor Leopold bécsi cipőkereskedő cégtől megrendelésre van 40000 pár cipőre a 40 koronáért. Gyárában a hozzávaló is ott fekszik a 40000 pár cipőhöz. Ezért és a 60000 korona értékű berendezésért Gross Hermann 105 ezer koronát kért összesen.

Az asszony az ajánlatot elfogadta és a gyárosnak adott is mindjárt 60000 koronát. Később derült ki, hogy a gépek teljesen használhatatlan állapotban vannak, a cipőalkatrészek papirosból valók, a bécsi kötést pedig Gross Hermann már márciusban stornirozta. Losonczy Ferencné erre följelentette Gross Hermannat. A csaló cipőgyárost a budapesti rendőrség ma csalás büntetésének gyanúja miatt letartóztatta.

VAROS ES MEGYE.

Arlejtés városi telkekre.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A városszabályozó bizottság ma délután 4 órakor ülést tartott a városházán, Lóas Rezső helyettes polgármester elnöklésével. Az ülés tárgysorozatán egyetlen pont szerepelt: a nyári színház mellett levő villaterület megnagyobbítása. Négy eladó telek van még ezen a területen. A két értékesebbre Verbos Nándor és neje nyújtottak be ajánlatokat. Ebben elmondják, hogy a két teleket egyesíteni és beépíteni akarják. Négyezögölenként 40 korona egységárat ajánlottak. A bizottság elhatározta, hogy 40 koronás kikiáltási áron árlejtést hirdet és a vevőt 500 korona pónalé mellett kötelezi a háznak a békekötéstől számított három év alatt való fölépítésére.

A másik két telekre öz. Goldschmidt Miksáné nyújtott be ajánlatot, díszkert létesítésére, négyezögölenként 60 koronáért, és egyben kéri, hogy a kertnek díszes kerítéssel való körülvételétől, tekintettel a háborús drágaságra, mentse föl. A bizottság elhatározta, hogy tetszólítást intéz Goldschmidt Miksánéhoz: hajlandó-e 100 korona minimális árat fizetni négyezögölenként telekért és hajlandó-e magát a díszkerítésre kötelezni. Ha Goldschmidt Miksáné erre a kérdésre nemmel válaszol, akkor erre a két telekre is árlejtést hirdetnek ki, 100 korona kikiáltási árral és díszkerítési kötelezettséggel.

Folytatolagos sorrendje Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1917. február 14-én megtartandó közgyűlésén tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 29. A tanács bemutatja a számviteli bizottságának az aradi nemzeti

FOG- kovács, arany, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színevé egyes porcellánból.

FOG- kovács, arany, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színevé egyes porcellánból.

FOG- kovács, arany, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színevé egyes porcellánból.

FOG- kovács, arany, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színevé egyes porcellánból.

FOG- kovács, arany, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színevé egyes porcellánból.

FOG- kovács, arany, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színevé egyes porcellánból.

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely 1900 alatt Berlin, Lipsa, Brüsszel és Londonban, különösen Amerikában a legkiválóbb fogpedagógusoktól mint az én tanáraimtól, tovább tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkelőbb műsereivel azonosra, éleg garanciát nyújt, hogy még a legkiválóbb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhesek. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 757. szám.

ház bérbeadása tárgyában hozott határozatát, illetve javaslatát. 80. A tanács bemutatja a népművelési előadások, daltársulatok stb.-re vonatkozó módosított szabályrendelet tervezetét. 81. A művészeti bizottság jelentése a Grossmann-téle jégyárnak bérbevétele iránt. 82. A tanács javaslata a nem szorosan vett közigazgatási alkalmazottak részére megszavazott második háborús segély kiutaltványozása tárgyában.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Fogyasztók szervezkedése. Részint a nagy drágaság, de leginkább a legszükségesebb háztartási cikkek hiánya készítette közönségünk közönségét, hogy a nélkülözött élelmiszerek beszerzéséről szövetkezeti úton iparkodjék gondoskodni, e végből úgy az Országos Közelmezői Hivatal, mint az országos „Hangya” szövetkezet központjával folytatott tárgyalás után, mint a melyek a legszükségesebb árucikkek közvetítését megígérték — tegnap a Hangya központ kiküldött tisztviselője jelenlétében a lakosság óriási érdeklődése mellett hatóságilag engedélyezett alakuló közgyűlést tartott, melyen a pankotai „Hangya” fogyasztási és értékesítő szövetkezet megalakulása kimondatott, s nyomban megválasztattak az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjai is. Igazgatók lettek: Nagy József elnök, Kaiser József h. elnök, Gherba Gusztáv, Jerkosán János, Burza János, Duffek Kálmán, Gáló János, Mojszin János, Schillinger Antal, Donawell Miklós pénztáros. Felügyelő-bizottság: Hanyi Gyula elnök, Buda Simon, Buda Miklós, Arnold József, Halmassán János, Gombos Antal, Kleindl Jakab, Kocsi András, Leunerth János, Steinbach János. Egy üzletre az ár 20 koronában állapított meg; eddig mintegy 200 tag 24600 koronát jegyzett. A további jegyzések folyamatosan vannak. Az igazgatóság holnap bérel üzlethelyiséget és választ üzletvezetőt. A cégjegyzés megtörténte után a szövetkezet azonnal megkezdí működését.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. február 11-én vasárnap:

Délután 2 óráig és este 8 óráig helyt állnak:

Csillagok bolondja.

Operette.

Este 1/2 8 óráig rendez szíjaskaja:

A) Ház.

A) Ház.

4 a kislány.

Operette 3 felvonásban.

Kendete 1/2 8 óráig.

A szerkesztést fel:

Rudnyánszky Endre árnálkában

Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen pont alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.)

Halpern Miksa, mint férj; Dr. Krausz Gyula, Krausz Lipót és Berger Mártonné mint testvérek, a saját és az összes többi rokon nevében, fájdalomtól megtörtén jelentik, hogy

Halpern Miksáné

szül. Krausz Sarolta

ifjú életének 84-ik és boldog házasságnak 14-ik évében, február hó 8-án hirtelen elhunyt.

Drága halottunkat február hó 11-én délelőtt fél 11 óráig fogjuk Erzsébet-körút 5. sz. házból örök nyughelyre kísérni.

Áldás és béke drága hmvaira!

Arad, 1917. február hó 9. 1106

Momunkulus III.

Ertesítés.

N. 6. közönség szives tudomására adom, hogy betegségem miatt

üzlettem bezárom.

A szobák továbbra is a t. vendégeim rendelkezésére állnak.

Kitünő tisztelettel

Gellért Samu

Fehér Kereszt szálloda tulajdonos

Pankota.

ARADI KÖZLÖNY

1917. évi február hó 1-től új előfizetést nyitottunk az „Arad Közlöny”-re.

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — 211.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy óra	2 " 40 "

Vidéken:

Egész évre	32 K. — 211.
Fél évre	16 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy óra	2 " 80 "

Tessék mutatványsszámot kérni.

25—595—1917. kh. Hirdetmény.

A m. kir. miniszteriumnak a lezárt évek forgalombahozatala és felhasználására vonatkozó 1433—1916. M. E. sz. rendelete módosítása tárgyában kelt 4196—1916. M. E. sz. rendeletet a következőkben tesszem közhírré:

Az 1916. évi december hó 12. napjától 1917. évi január hó 31. napjáig az 1916. évi május hó 1. napján kelt 1433—1916. M. E. számú rendelet 3. §-ának második bekezdésében említett árucikkből, az 1916. évi november 19. napján raktáron lévő készletekből kiskereskedőknél, vagyis oly kereskedőknél, akik kiskereskedőként vagy túlnyomó részben árut készítenek árúvártanak, folytatódólagosan az alább mennyiségben szabad felhasználni: Nyers szövetből a készlet 15% a, de legfeljebb 875 m. és legkisebb 750 m. Fehérített szövetből a készlet 15% a, de legfeljebb 375 m. és legkisebb 750 m. Festett, nyomtatott, vagy lakkal készített szövetekből a készlet 15% a, de legfeljebb 225 m. és legkisebb 450 m. Töltött (impregnált) szövetből a készlet 15% a, de legfeljebb 160 m. és legkisebb 450 m. Az 1433—1916. M. E. számú rendelet 1. §-ában és 2. pontjában említett konzervált cikkek mindegyikében a készlet 10% a. A jelen rendeleten alapuló szabad felhasználás joga az alábbi feltételekhez van kötve: a szabad felhasználásra becsátott árucikket nem követelhető magasabb ár, mint amilyeneket a fél azokért az árucikket az 1433—1916. M. E. számú rendelet elebbelapása előtt kapott. Köteles a fél oly feltételeket készíteni, amelyekből a készlet minden felhasználása és felhasználási módja könnyen megállapítható, köteles to

vább az erre vonatkozó felvilágosításokat a Lanpari Bizottságnak kívánására megadni.

2 § Az 1433—1916. M. E. számú rendelet 3. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezések kivételével továbbra is érvényben marad. Arad, 1917. január hó 15. Gröen, főkapitány.

író-, sokszorosító- és számoló gépek

Minden rendszerű valamint ezekhez minden kelléknek: szalag, szénpapír, papír, vias lap, sokszó osító fogék stb. csakis elsőrendű minőségben való eladás. **Internationalis műszerész-javitóműhely** minden néven nevezendő mechanikai gépekre u. m. író-, számoló-, sokszorosító-gépek, ellenőrző órázarak, gramofonok, fogverek, stb. **szakkörű vendéglés mellett, jeltállással, utazások aradára elvezve. Állandó gyors- és gépiro-iskola. Irásmunkák, sokszorosítások vállalása**

ZIFFER és HOLLÓ cégnél

ARADON, a főpostával szemben.

SIROLIN

melibetegedések, szárhurut, asztma, influenza ellen. **Ki használjon sirolint?**

1. Mindenki, aki hosszabb idő óta szenved köhögésben. Mert jobb betegségeket előhárít, mint gyógyítani.
2. Azok, kik krónikus légcsőhurutban szenvednek, sirolint használnak.
3. Asztmában szenvedők, kiknek betegségét a sirolin használata jelentősen csökkenti.
4. Skrofulózisban szenvedő gyermekek, kiknek általános közérületét a sirolin előnyösen befolyásolja.



Kapható minden gyógyszerészertárhoz ára 4 koronára.

KURZER BERTALAN

végzett bécsi orvosi egyetemet és Budapesten vizsgázott

fogtechnikus műterme Weitzer J.-u., Minorita-palota, II. em.

Fogat huz, plombál. Készít egyes fogat ép ugy, mint egész fogsorokat, arany koronákat és arany hidakat.

Hanemakar

csavár, gyenge és ideges maradt, forduljos

Dr. Lányi I.

1087

idegorvoshoz.

Arad, Bohus-palota, II-ik kapu.

0155—1917. kn.

Hirdetmény.

Egy előrelent vasszegélyt eset következtében a mai nap-ól számítottva 90 napig kötve tartandók, az n cin csakis biztos szájkosárral ellátva és póráson vezethetők.

Figyelemtetem a közönséget, hogy mintán az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t. e. végrehajtása tárgyában a nagyméltóságú m. kir. földművelési miniszterium által 40 000—1888. sz. alatt kiadott rendelet 198. §-a szerinti azon rendelet érvényének tartama alatt mindazon kutyák, a melyek

szájkosár nélkül, vagy szájkosárral, de póráz nélkül szabadon járnak, a pacérek által elfogtatnak és elfogatásuk után azonnal ki fognak irtatni.

A rendőrkapitányi hivatal-mint L. fokú állategészségügyi hatóságtól Aradon, 1917 évi február hó 7.

Green Nándor,
főkapitány.

Egyetlen szappanpótlék a „DOB“-jegyű Kao'in-szappan,

10

lédá vételenti

10/10

árurabatt!

mely hatos, habzó, száraz alma, 50 kg.-os láda 250 db 60 korona exkl. csomagolás helyi Budapest. Mogyorócsanaként 15 korona előleg kivételén bekioldandó. Mintát nem küldünk! Képrobatásra és népszerteltesre 5 kilogramos p. csomagolások állanak rendelkezésre 10 korona előleges bekiold. ellenében, beleértve a láda és postadíj is. Előleg nélkül láda rendeléseket és utánvétteleket postacsomag-megrendeléseket nem tejtünk.

Bardócz és Társa, Budapest,
V, Balaton-u. 12. = Egyedárusítók és képviselők kezesletnek. 1076

Matteine-féle

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintáshoz ajánlott patkány- és egérintő-fuz-bacilus. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszedeelmes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintő-fuz bacilus árai:

1 kis adag 2—300 patkány kiirtására 6 K.

1 nagy adag 3—600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine“

vegyészeti laboratorium

Arad, Boros Beni-tér 1. szám
Telefon 10—45. 501

Viszonteladók figyelmébe!

Chocoládé, cacao, Chocoládé-borbonok és cukorka árak lerakata: 451

Gábor Miklós

Arad,

Andrássy-tér 18. Szaloz-u. sarok.

Helyi és vidéki telefon: 10—59.

Használt de jó karban lévő

marógépet

kores megvételre

Farkas Hermann
műszertalos, Makó. 1088

Az Aradi Vendéglősök Szikviz- és Syphonfejgyára Részvénytársaság.

Meghívó!

Az Aradi Vendéglősök Szikviz- és Syphonfejgyára Részvénytársaság

1917. évi február hó 25-én délelőtt 10 órakor Aradon, a vállalat iroda-csomag (Batthyány utca 22. sz.) megtarandó

évi rendes közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Műki intézkedés az alapszabályok 18. §-sa értelmében.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, az 1916. évi zárszámadások beérkezése, az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentés megadásának határozathozatala.
3. Esetleges indítványok az alapszabályok 18. §-a értelmében.

Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni óhajának felkértenek részvényeiket az a szabályok 17. §-a értelmében a közgyűlést megelőző napig a társaság pénztáránál eadmervény ellenében letétbe helyezni sziveskedjenek.

107 Az igazgatóság.

VAGYON. 1916. december hó 31. TEHER.

Penztár	3374,19	Részvénytőke	10000,—
Bevételek	33388,72	Tartalékalap	1098,27
Hadi kölcsön	4700,—	Fel nem vett osztalék	1178,40
Ingatlan	50000,—	Ingatlan tartozás a Batthyány-utcai 22. sz. házra	1402,88
Úvegek	154,630	Nyereség:	
Gyárberendezés	58,0—	áthozataz 1915 évről	916,01
Kocsik és lovak	3750,—	1916. évi nyereség	8970,5—
Adó ok	2092,25		9287,46
	125591,46		125591,46

Arad, 1917. január hó 25.

Az igazgatóság:

- | | | |
|--|--------------------------------|--|
| Steigerwald Alajos, a. k. elnök és az adó. | Popper Károly, a. k. igazgató. | Földesi Lajos, a. k. ügyvezető-igazgató. |
| Braun Gusztáv, a. k. igazgató. | Kánya Beza, a. k. igazgató. | Pellegrini Károly, hadbav. igazgató. |

Jelen vagyon- és teher-mutatást a törvény- és a szabályok értelmében megvizsgáltuk és rendben találtuk.

Arad, 1917. február hó 6. sz.

A felügyelő-bizottság:

- Szűcs F. Vilmos, a. k. f. b. elnök.

- | | | |
|-------------------------------|----------------------------------|---------------------------------|
| Urbán Endre, a. k. f. b. tag. | Pröller István, a. k. f. b. tag. | Engel Gyula, hadbav. f. b. tag. |
|-------------------------------|----------------------------------|---------------------------------|

Részvénytőke és tartalékalapok 232 millió korona.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank

Aradi fiókjánál

(Andrássy-tér 14.)

megnyilt

a safe deposit, melyben az ügyfelek értékeiket (értékpapirokat, betéti könyveket, ékszereket, arany ezüst tárgyakat stb.) saját záraik alatt őrizhetik.

Az acél rekeszek bérösszege:

kis	rekesz egész évre	24.— K,	félévre	12.— K
közép		36.— K,		18.— K
nagy		50.— K,		25.— K

A rekeszek d. e. 9—1 óráig és d. u. 3—6 óráig állnak a felek rendelkezésére. 1120

Selvilágosítással díjtalanul állunk rendelkezésre.

ECETSAV

Kávéné

Garantált 68% vegyileg tiszta, étkezési célokra, prima svéd áru 800 grammos üvegekben, mely megfelel 25 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez.

Pörkölt kávé

Ceylon és Cuba keverék kilója K 10 küld utánvét mellett.

Beck Testvérek

Arad, Teleky-utca 20. szám.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetéseket díjat szavak szerint számítottjuk.
Minden szó hirdetését Ára 8 fillér. Vastagabb betűkkel 16 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelölni.
A legkeisebb hirdetés ára 1 korona.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetéseket elutasítsa, amelyek tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztatása.

Levelőzés.

„Fehér sapka II.”
1115

Két jó barát
fiatal, vigkedélyű úri emberek tisztességes ismerettségére vagyis, kik szellemesen szórakoztatnák őket. Levéleket „Két fehér rózsá” jellegre, lapban jelölve, a kiadóhivatalba keretnek. 1118

Fiatal urifru.
ki sok borsalmas napot átélt, szeretne napalmes idejében szellemes, vigkedélyű aradi urifruval levelezni, ki elfelejtette az elmúlt napokat. Levélek kettős borítékban a kiadóba „Honvéd” jellegre. 1094

Alkalmazást keres.

Megbírázó,
komoly magyar-német urileány a nálunkaik gyermeknek mellé, esetleg újságra vagy jobb könyv felirátóknak. Cim a kiadóhivatalban. 1091

Építési rajzoló
oly munkát keres, amit otthon végezhet. Cim a kiadóban. 1108

Dolgozó
4-7 óra között időre foglalkozást keres a tanítási munkálatokban, fizetési iróddal tanulóknak, telekkönyvi és adóügyekben is járatos, szép írást tudó tisztviselő. Megbírázó „Sorgalmas” jellegre a kiadóhivatalba kér. 1117

Hadmunkás,
kereskedelmi végzettség, gyakorlati bíró főtisztviselő azonnali alkalmazást keres. Ajánlatok „Török” jellegre a kiadóba keretnek. 1088

Alkalmazást nyer.

Perlekt gépi
vagy ré írónő, iróddal gyakorlati felvételek Dr. Kertész Miksa ügyvédi irodájában Arad. 1101

Jebb családból való
leány, ki minden háziidőjét elvégző, idősebb házaspárnak kerestetik vidékre. Cim a kiadóhivatalban. 1095

Jó házból
való tanulóleány, fizetéssel felvételt. Steinfeld III. kalapzáronjában, Szabadpártér 18. 1103

Keresek
szonali belépésre fűszeres segédet, román nyelvismerettel. Schönbrunn Albert, Kertészháza. 1106

Egy kocsi
jó állapotban, felvételt. Alföldi kenyérgyár, Bercsenyi Miklós-utca 32. 1112

Confectió munkában
járás felügyelőt, lehet nő is, azonnali belépésre keres Hungaria Textilgyár. 1114

Egy intelligens
deutsches Fräulein wird sofort zu zwei kleineren Mädchen (8-6 Jahre) aufgenommen. Adresse in der Administration 1049

Egy jó családból való leány
2 gyermek mellé felvételt. Cim a kiadóhivatalban. 1079

Hadmunkás
vagy fűszeres segéd, ki a román nyelvet is bírja, üzletben felvételt. Menci A Adolf, Pankota. 1051

Jó házból való úr,
tanulóknak felvételt. Mihály cukrászánál, Deák Ferenc-utca 1104

Gyermeknek
kerestetik fatermelőt p. t. iróddal részére. Ajánlatok fizetési iróddal megjelöléssel Krenberg-utca 1053-1054. Erdős-utca 8-9-ig. Bercsenyi Miklós-utca 32. Arad városi intézményeknél. 1014

Kiadó lakás.

Házulajdonosok b. Helyre:
A báhérszeged alkalmával lakások bérletét díjazással elfogad a Lakásnyilvántartás iróddal, Deák Ferenc-utca 8. Díjazás csak bérbeadás esetén. 106

Egy egészen bűtörösz
szoba, elő- és fűdőszobával, villanyvilágítással kiadó Ferdinand a 4. sz. 1100

Háromszobás modera,
emellett lakás, fűdőszobával, villany- és gázi áramtással, május 1-re kiadó. Bővebbet Florán-utca 2., I. em. 983

Gyógyászat.

Ruh és vizeskegység
elleni fehér kenőcs kapható Ferenc-téri Vajdits-gyógyászati társaságban. Kis tégely 1 korona 50 fillér, nagy tégely 8 korona. 8171

Ingatlan.

Egy nagyforgalmu helyen
levő sarokház, melyben fűszerüzlet és kocsma van. nagy vevőkörrel, eladó. Cim a kiadóhivatalban. 948

A belváros
közelében egy kis ház szép udvarral nagy kerttel utányosan eladó. Bővebbet Kázmé-utca 8. sz. ajtó 8. 1099

A város
közvetlen közelében egy földszintes ház telekkel eladó. Bővebbet Kiss-utca 6. 1107

Ház
Sóga Sörház-utca 11. számú új ház, jól jövedelmező, gazdálkodóknak is alkalmas. 1110

Adómentes
kisebb magánház, gyönyörű nagy gyümölcsös kerttel, a Kapa-utcában eladó. Bercsenyi Csiky Gergely-utca 25. 1118

Orsz. utca 20. szám
ház szabad kézből eladó. Érdeklődni a háztulajdonosnál. 959

Miksa Mel-mény-utca 27-29. szám
házban (volt Rácz-féle) szatóczüzlet felel. 15-re kiadó. Bővebbet ugyanott, Stein Janosnál. 924

Bercsenyi Miklós-utca 43. sz.
jókarban levő 3 szobás magánház szabad kézből eladó. Bővebbet Bercsenyi Miklós-utca 40. sz. 972

Eladó
esetleg bérbeadó Pecska-utca 24. alatti szűk és ház (három szoba, övezett veranda.) Cim a kiadóhivatalban. 984

Adómentes
új ház, két szoba, árással és kerttel, eladó. Margit-utca 19. szám. 1006

Jól jövedelmező
magánház, nagy borpincével, Csiky Gergely-utca 25. eladó. 1033

Eladó elköltözés miatt
egy magas földszintes ház a belvárosban, minden komforttal, melyben egy jövedelmező vegyeskereskedés és hét lakás van. Tovább eladó a Határ-utcában szintén egy földszintes ház, melyben öt lakás van. Cim a kiadóhivatalban. 95

Eladó
egy 4 és egy 3 szoba s mellékhelyiségekkel álló magánház a belvárosban. Cim a kiadóhivatalban. 1048

Egy szép
5 szobás urház, Arad-egyfalja melletti városban, olcsón eladó. Bővebbet Új-arad, Fő-utca 140. sz. 1091

Aradi Lele-utca 20
emeletes, adómentes új bérház amortizáltól teherrel eladó. 1009

Egy jól jövedelmező bérház
eladó. Felvilágosítást ad Steiner, Chorin Aron-utca 1. 1039

Damjanich-utca 2. sz.
egy utcára szülő ház, szabadkézből eladó. 6941

Újtel ház
a belvárosban 9 évig adómentes, melyben 6 szoba és nagyforgalmu vendéglő van, 6 utcára szülő, kitűnő hely vegyeskereskedésnek is, ele ans lakásokkal, telekben újonnan, modernül felépítve, eladó. Bővebbet a tulajdonosnál, Magyar- és Csiky Gergely-utca sarok. 1068

Üzletek.

Sarokház
a két piacter között legelőnkebb forgalmu Forray utcán 2/a. szám alatti házban bevonulás miatt azonnal kiadó. 1098

Jól forgalmu élelmiszerüzlet
a legforgalmasabb helyen, azonnal átadó. Cim a kiadóhivatalban. 1050

Üstökészlet kiadó
Szabadság-ter 5-6. szám. Bővebbet Hammer Vilmos villanyműszerészénél. 1029

Vétel és eladás.

Kéve-kávé,
cukrozott, mák, lekvár, zsírozód, haryma szertya szilva kapható, nagyban előnyre az Farkas Péter, vegyeskereskedőnél Óvár-utca 7. 1097

Eladó
egy jókarban levő Pothéon lemezekkel. Cim a kiadóban. 946

Eladó
egy gáz estillár, 2 ablakra való kézimunka stór karnival, géppelkép, kredenc és festő kerék. Appony-utca 2. I. emeleti ajtó 7. 1099

Egy szép menyasszonyi keleny
eladó. Cim a kiadóban. 1102

Egy patkány
bőről és egy patrontöltő készülék eladó. Dezer-utca 4/a. 1109

Eladó
egy 6 éves házas ló, teljes tűzértelést felszereléssel. Felvilágosítást ad Szabó Áry Géza, gyermekmenhely. Telefon szám 4-8. A ló megtekinthető Andrássy-ter 6. szám, Versos utcában levő kefében. 1111

Könyvek
és egész könyvtárakat vesz Deák Béla könyvkereskedése és modern antikvárium Forray utca. Telefon 902. 871

Vessék
a legmagasabb árban parttól levett férfi ruhát, mindenféle gyűjteményt valamint használt bútort. Vidékre is megyek. Biefer Ignác Bocskó-utca 1. 781

Gyertya,
nagyobb vétele ktlója 7 korona 50 fillérért, kapható Fleissig és Hirschfeld norimbergi rövidáru nagykereskedésben, Arad. 1006

Házulajró
eséplő-garnitúrát keres hasonbérbe, nyári eszeplésre, Vékony Sandor gépész, Zádoriak. 986

Egyéves önkéntes
ruha, jókarban levő, eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1086

Nagy férfi minse bunda
eladó. Deák Ferenc-utca 40/b., I. em. 1084

Keresek megvételre
egy jókarban levő rövid szongorát, vagy pianót. Cim a kiadóhivatalban. 1075

Különféle.

Felkértem
azon rokkant tisztet, ki az első honvéd gyalogezrednél szolgált és hazatért orosz fogságból, hogy címét a kiadóba tudassa. 1119

Raktárhelyiség,
világos és száraz, szonaira kiadó, Bővebbet a Messenger-boy vállalatnál, Deák Ferenc-utca. 1961

Mindennemű arc- és hajápolást,
aromszáraz, hajfestést eszközölk. Alkalmatlan hajszálakat arcról és karról, kitűnő „Tuka” szeremmel végleg eltávolított, utánnövés kizárva, a szert vidékre diskrétén küldöm. Weiss Katalin Erzsébet körút 18. I. em. ajtó 6. 275

Az „Aradi Olajmagom”
működését Boros Béni tér 22. (városi másház mellett) me kezdte. Elvállal mindenemű olajmagyaktól tanúsítvány mellett olajat készíteni. Ugyanott darálások is eszközölnek. 881

Heinelt,
A legártalmatlanabb arcszépítő és finomító. Szadó, lúnyos, zsíros, atkás (mitesseres) arcot naponta ahány-szor szükséges, gyapokra öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc régtől csodás szép lesz, mintha valami mecsé eseket finomágu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hebe piperezappan és vegyeszeti gyára Aradon. Taz mellett ne használjuk. 12

Bükk hasáb- és dorong-

fát

szállít waggontételekben legolcsóbban

Grosz Sándor
fakereskedő
Nagyvárad, Torna-utca 1.
Telefon 15-33. 956

APOLLO mozgószínház.

Február hó 11. vasárnap Henny Porten sorozat V. filmje

Menyasszony rablása

Vigjáték 2 felvonásban.

Főszereplő: HENNY PORTEN.

Az előadások hétköznap 5, 7 és 9 órakor, vasár- és ünnepnap 3, 5, 6, 8 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatóságok. 31

Jegyek előre válthatók délelőtt 1/2-12 óráig a pénztárnál.